

ŽELEZAR

Jesenice, 28. septembra 1989

Številka 38 • XXXVIII

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom za slug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradaškja, lektorica — novinarka Lilijana Kos, sekretar uredništva Dinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, tehnični urednik 26-19, novinar 26-20, sekretar uredništva 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Proizvodnja in prodaja v številkah

Obrati	SKUP. PROIZ.		PRODAJA — ODPREMA			
	ind. mes.	ind. leto	ko- lić. lić. mes.	ind. mes.	kolić. kum.	ind. kum.
Jeklarna 1	98,9	102				
Jeklarna 2	107,5	102				
Livarna	39,4	75	1,0	0,0	211,5	60
VBS	92,1	98	2.637,7	62,0	39.942,4	91
HVB	80,3	100	6.401,8	95,4	75.556,5	104
HVJ	65,6	89	960,8	63,8	15.133,0	91
PVT	81,1	93	844,2	57,1	14.206,7	94
VDP	91,7	89	4.307,6	90,6	43.771,5	90
Žičarna	81,2	94	1.482,1	68,6	19.070,3	90
Jeklovlek	81,0	98	982,9	54,6	19.381,0	97
Elektrode	90,5	97	713,2	55,2	11.198,2	82
Želblarna	92,4	97	432,1	81,5	5.620,5	95
Žič. valj.	63,6	97	593,7	62,2	8.789,9	118
Železarna	92,0	99	19.357,1	76,1	252.881,5	95

Od 18. do 25. septembra nismo uspeli izboljšati rezultatov v proizvodnji in odpremi. Tako je le Jeklarna 2 nad operativnim programom skupne proizvodnje, vsi ostali obrati pa bistveno zaostajajo. Največ težav povzroča zaostanek v finalnih obratih; ta se odraža predvsem v visokih zalogah v Valjarni bluming štekel, kjer so zaloge polizdelkov že presegle 18.000 ton. Tako so znatno previsoke zaloge slabov za Valjarno debele pločevine in za prevajanje v valjarni štekel, zaloge gredic za Valjarno žice in profilov pa že presegajo 7000 ton.

Zaostajanje proizvodnje se seveda odraža tudi v odpremi. Tako v septembru nismo do sedaj niti v enem delovnem dnevu dosegli načrtovane količine odpreme. Skupni zaostanek v septembru je 24 % ali kar 4.600 ton. Tako velik zaostanek že krepko vpliva tudi na izpolnjevanje letnega načrta skupne proizvodnje in odpreme.

S septembrom torej v proizvodnem smislu ne moremo biti zadovoljni.

Posledice tako velikega zaostanka na rezultat poslovanja lahko le ocenjujemo, saj se do sedaj v letošnjem letu s tem problemom v taki obliki še nismo srečali. Lahko pa pričakujemo, da bodo posledice zelo neprijetne v vseh pogledih.

Podpredsednik PO za proces:
Božo Bartelj

Projekt enotnega programa razvoja črne metalurgije Jugoslavije do leta 2000 in naprej

V petek, 29. septembra, bo v Verigi Lesce 5. seja delavskega sveta SOZD Slovenske železarn. Na dnevnem redu je več točk, katerih vsebina je odločilna za vse članice SOZD (Poročilo o projektu Program krepitve donosnosti in zagotovitve konkurenčne sposobnosti Slovenskih železarn v izvedbi firme Mc Kinsey, Preobrazba Slovenskih železarn po zakonu o podjetjih), predstavljamo pa gradivo za zadnjo točko dnevnega reda o projektu enotnega programa črne metalurgije Jugoslavije do leta 2000 in naprej. Gradivo za to točko je pripravil član KPO SOZD Slovenske železarn Dušan Burnik.

Aktivnosti na pripravi projekta enotnega programa razvoja črne metalurgije Jugoslavije za dolgoročno obdobje potekajo intenzivno zadnje leto dni. Projektne naloge in številne razgovore je obdelovala posebna delovna skupina za razvoj pri Združenju črne metalurgije v Beogradu. O predmetni problematiki so večkrat razpravljali na svojih sestankih predsedniki jugoslovanskih železarn, večkrat pa tudi Izvršilni odbor združenja s sklepnimi spoznanji, da tržna naravnost naše ekonomske politike ter kriza v jugoslovanskem gospodarstvu, še posebej v železarnstvu, zahtevata nujno enoten pristop

k prestrukturiranju in dolgoročnemu razvoju.

Konec lanskega leta je bila sprejeta odločilna opredelitev, da takšen projekt prestrukturiranja izdela priznana tuja institucija, ki ima posebne izkušnje in reference na jeklarskem področju. Na naš poziv se je odzvalo sedem tujih konzultantskih firm, ki so posredovale združenju svoje dokaj detaljno obdelane ponudbe. Po številnih razgovorih in podrobnem razčlenjevanju ponudb ter ocenjevanju najboljše oziroma najprimernejše tujega partnerja, je delovna skupina za razvoj predlagala Izvršilnemu odboru združenja

Na peti seji delavskega sveta SOZD Slovenske železarn, ki bo v petek, 29. septembra, v Verigi v Lescah, bodo med drugim obravnavali tudi Izdelavo skupnega programa krepitve in zagotovitve konkurenčne sposobnosti, faza 1 — hitra diagnoza (končno poročilo SOZD Slovenske železarn). Gradivo je zanimivo tudi za delavce naše železarn, zato ga objavljamo v nekoliko skrajšani obliki.

Prva faza tega skupnega projekta Slovenskih železarn je bila zaključena v septembru letos, kratek komentar o ugotovitvah firme Mc Kinsey pa je povzet v njihovi študiji z naslovom Potrebni ukrepi in ustrezne odločitve za zagotovitev donosnosti in konkurenčne sposobnosti. V njej poudarjajo, da je cilj te študije povzeti ugotovitve iz razgovorov z vodstvenimi delavci sozda ter opozoriti na še nekatera odprta vprašanja oziroma rizike, ki se pojavljajo. Predvsem gre za znamenja, ki kažejo, da so prvotni nameni, zaradi katerih je bil projekt izpeljan, na posameznih področjih ogroženi. Na podlagi tega študija obravnava štiri poglavja: Izhodiščna situacija in potrebne poslovne aktivnosti, Predlagani podjetniški koncept za dogovorjene odločitve, Realizacija predlogov in ugotovljenih rizikov ter Vidik in pomen projekta za slovensko gospodarstvo.

Izhodiščna situacija in potrebne poslovne aktivnosti

Hitra diagnoza je pokazala, da Slovenske železarn kljub uspehom v preteklosti in dobrih rezultatom letošnjega leta v primerjavi z zahodnimi proizvajalci jekla še vedno znatno zaostajajo. Zato obstaja re-

šna potreba po takih poslovnih aktivnostih, ki bi dosegle donosnost podjetja in njegovo konkurenčnost tudi na zahodnih tržiščih in jo trajno zagotovile. Izhodiščna situacija za vse tri železarn je naslednja:

1. Razpoložljive naprave niso v zadostni meri usklajene in izkoriščene. Veliko je še prostih zmogljivosti, ki morajo ob odgovarjajočem upravljanju voditi ali k povečanju proizvodnje ali k zapiranju posameznih obratov.

2. Delovna produktivnost je v primerjavi s podatki na zahodu praviloma za polovico manjša. Tudi drugi podatki, kot so izkoristki in materialni stroški, kažejo na možne izboljšave.

3. Proizvodna in strukturna sestava podjetja se še lahko izboljšata. Še vedno velik delež slabih in nedonosnih kvalitativ ter izgube v nekaterih pomembnih delih proizvodnje (posebno pri izvozu) poslabšujejo donosnost slovenskih železarn, kljub visokemu cenovnemu nivoju na jugoslovanskem trgu.

4. Pomembne poslovne in organizacijske predpostavke se niso dovolj izkoristile, zato kljub velikim naprezanjem kvaliteta naših izdelkov ne more zadovoljiti zahtev zahodnih trgov. Ker v preteklosti nismo izvedli nekaterih nujnih manjših investicij, obstaja znatna potreba, da nadoknadimo zamujeno in vzpostavimo sodoben nivo naprav. Neka udarna prodajna organizacija doma in v svetu ni prisotna, kar otežkoča uspešen prodor na ključna zahodna tržišča. Pomembni sistemi vodenja (transparentne in prognostične ocene kalkulacij) manjkajo. Poslovodne metode in znanja ter pomembne funkcionalne, tehnične in komercialne sposobnosti (marketing, nabava) morajo biti dograjene. Posebno kritično pa izstopa dejstvo, da je bil doslej sozelo malo voden kot eno podjetje in da so med železarnami prisotna znatna konkurenčna razmišljanja oziroma celo nezaupanje.

5. Končno morajo Slovenske železarn z nekaterimi dramatičnimi spremembami opredeliti poslovne parametre. Skokovita jugoslovanska inflacija, naraščanje liberalizacije uvoza, poslabšana plačilna morala jugoslovanskega trga, nova zakonska določila o podjetniški organiziranosti ter spremenjen položaj na najbolj pomembnih tujih trgih (Ev-

ropa 1992, perestrojka) bodo trajno vplivali na prihodnje tržno in konkurenčno sposobnost podjetja. Določen definiran koncept razvoja kot odgovor na te spremembe pa doslej ni bil prisoten.

Posledica vsega tega pa je, da Slovenske železarn za zahodom zaostajajo za najmanj dvajset odstotkov (če bi upoštevali zahodne plače, pa celo za blizu 40%). To zaostajanje je možno nadoknaditi samo z dosledno kombinacijo operativnih in strateško strukturnih ukrepov.

Predlagani podjetniški koncept za dogovorjene odločitve

Kot pozitivno pa so strokovnjaki firme Mc Kinsey ugotovili, da za podjetje Slovenske železarn obstajajo realne možnosti, da se v naslednjih letih ob dobrih rezultatih razvije v sposobnega in primernega proizvajalca jekla. Glavne predpostavke za to so poleg doslednih izkoristkov vseh operativnih zmogljivostnih rezerv tudi dosledna uresničitev skupne strateške vizije in podjetniškega koncepta. Predpostavka je, da bodo Slovenske železarn poslovale kot eno podjetje. S približevanjem k tej predpostavki ter z upoštevanjem različnih tržnih scenarijev je za vsako železarno možno opredeliti ploden koncept razvoja ter jasna ključna področja in vloge. To vodi tudi k določenemu optimumu glede potrebnih proizvodnih omejitev in specializacij oziroma potrebnih investicij ter končno tudi k določenim učinkovitosti podjetniški organizaciji. Osnova za to so Jesenice kot sposoben izdelovalec ploščatih izdelkov, ob dolgoročnem izgrajevanju nerjavnih kvalitativ ter po možnosti z izgradnjo druge hladne valjarne; Ravne kot plemeniti specialist na področju profilnih izdelkov, z močno predelovalno osnovo; Štore kot uspešen »masovni proizvajalec«
profilnih izdelkov. Za to so potrebne investicije na področju profilov (z izgradnjo Jeklarne 2 na Ravnah) in pri ploščatem programu (z izgradnjo druge hladne valjarne). To bi moralo biti uresničljivo v naslednjih treh do petih letih. Ključne odločitvene točke pri tem so:

1. Izpeljava operativnih izboljšav v vseh treh železarnah

Operativni potenciali so v povprečju 10 do 15% vrednosti prodaje, pri čemer prihaja do posebne veljave izboljšava izplenov in materialnih stroškov v posameznih železarnah ter znižanje časov zastojev oziroma mirovanja, kakor tudi boljša nabava. Tudi rast produktivnosti, z odgo-

(Nadaljevanje na 4. strani)

ZVEZNEMU ZBORU SKUPŠČINE SFRJ BEOGRAD PREDSEDSTVU SFRJ BEOGRAD SKUPŠČINI SR SLOVENIJE LJUBLJANA, Šubičeva 4

O predlogu amandmajev, ki so na dnevnem redu vaše seje, je danes na svoji 26. seji razpravljal družbenopolitični zbor Skupščine občine Jesenice, ob prisotnosti članov predsedstva Skupščine občine Jesenice ter delegatov skupin delegatov za zbornice Skupščine SR Slovenije.

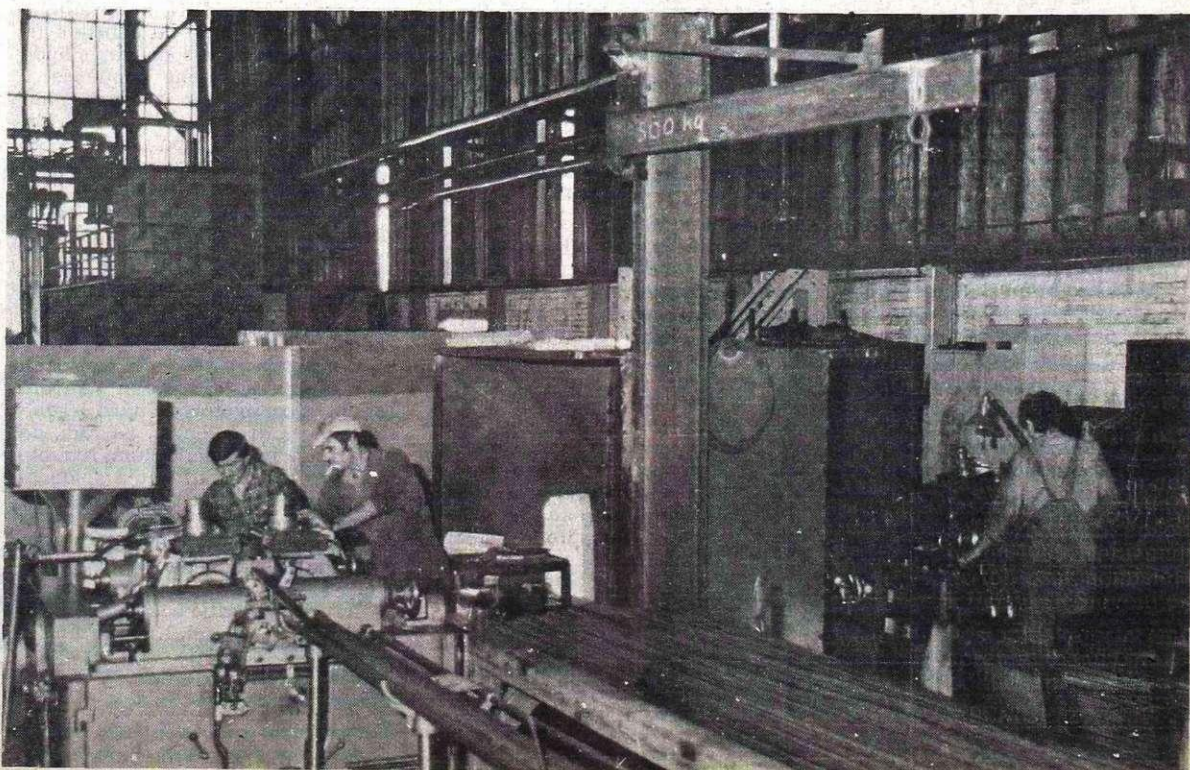
Na seji je bila sprejeta odločitev, da predložene amandmaje v celoti podpiramo ter da so vsakršne skrbi oziroma nezaupanje zaradi njih brez utemeljitve.

Priprava besedila ustavnih amandmajev ter široka razprava o njih je potekala več kot leto in pol in omogočala vsem zainteresiranim sodelovanje pri njihovem snovanju. V občini Jesenice se je zaključila z obravnavo delovnega besedila na sejah zborov Skupščine občine Jesenice v mesecu maju in juniju 1989. Nerazumljivo je, da sedaj prihaja v drugih okoljih do tolikšnih pomislekov in nezaupanja glede vsebine dopolnil k Ustavi SR Slovenije.

Postopki, katerim smo priča zadnje dni v zvezi s predlaganimi spremembami Ustave SR Slovenije, pomenijo nesprejemljiv politični pritisk na delegate Skupščine SR Slovenije.

JESENICE, 26. 9. 1989

Za Skupščino občine Jesenice
predsednik:
Jakob MEDJA, dipl. ing.

V Jeklovleku (foto: M. Kolenik)

Pojasnitev oziroma odgovori na pripombe k posamičnim členom Statuta

V nadaljevanju obravnavanja pripomb iz javne razprave je še vedno potrebno, da ostanemo pri nekaterih splošnih sklopih, vendar ne zato, da bi se izognili konkretnim odgovorom, ker so ti v nadaljevanju, ampak zato, ker dopolnjujejo celotni pregled.

Povratne informacije, ki naj bi jih obravnavale delovne skupine, ne pomenijo odpiranja in novih razprav, ampak konkretni poskus demokratičnega soočanja različnih argumentov. To je pomembno zaradi odprtosti razprave, ki pa mora imeti svoj sklep, saj ni mogoče venomer razpravljati o isti stvari, ampak stvari tudi udejaniti.

Ce v prvem delu nismo posebej govorili o postopku, potem je potrebno pojasniti celotno proceduro.

Začetek našega usklajevanja (Železarne) sega na sejo delavskega sveta z dne 5.4.1989. Takrat je bila sprožena pobuda o preobrazbi, izoblikovana skupina, ki naj sprejema odločitve in postavljen terminski načrt. Takrat se ni bilo novele Zakona o podjetjih in nekaterih njegovih drugačnih odločitvah. Pričakovali smo, da po zakonu preneha delovna organizacija tisti trenutke, ko se sprejme statut podjetja. To bi bilo povsem logično, če ne bi vztrajnost filozofije združenega dela še vedno delovala in prinesla mimo določb Zakona o podjetju v uredbi o vpisu podjetij v sodni register še en akt, ki nosi naslov Samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij v družbeno podjetje v družbeni lastnini. S kakšnim namenom je uredba predpisala ta formalni dokument, je zelo težko določiti, vendar je po mojem mnenju »ratio« (razum) v tem, da imajo delavci s tem sporazumom pravico povedati, ali so za združitev ali za samostojno podjetje. Žal nekateri še vedno niso doumeli poglobnosti dezintegracijskih procesov, ki nas pestijo že celo desetletje. Za Železarno je po vsebini to vprašanje povsem vzporedno, s formalne strani pa pogoj, ki je nujen za preoblikovanje v podjetje in vpis v sodni register.

Ce že govorimo o nujnem pogoj, moramo povedati tudi pravne posledice oziroma odgovoriti na vprašanje, kako je predvidena pravna rešitev, če se delavci ne odločijo za sporazum in če ne sprejmemo statuta.

Ce posamična temeljna organizacija

ne sprejme SaS o združitvi, rezultat se ugotavlja v vsaki, pomeni to začetek postopka za izločitev.

Ce ostale sprejmejo sporazum in statut, za njih velja, da so izpolnile pogoj za uskladitev in je njihova uskladitev opravljena. Povedati je treba, da se statut sprejema z večino glasov v vseh temeljnih organizacijah, razen v tisti, ki ni sprejela sporazuma.

Ce pa ni sprejet statut, nastane situacija, po kateri se naprej velja Zakon o združenem delu, ostaja pa odprto vprašanje, ali je na podlagi tega zakona delovna organizacija še ohranila pravno in opravilno sposobnost. Če jo je izgubila, potem ne more več nastopati v pravnem prometu, torej ne more več opravljati svoje dejavnosti. Bolj verjetna je razlaga, da je delovna organizacija s tem, ko se ni uskladila z Zakonom o podjetjih, ki določa datum 1.1.1990, vzpostavila stanje nezakonitosti in motenj, s tem pa izpolnila pogoje za ukrep družbenega varstva po Zakonu o združenem delu, ker ta tako v prvem kot drugem primeru na podlagi 196. čl. Zakona o podjetjih še velja.

Obe situaciji sta za Železarno neugodni in pomenita motnjo v poslovanju ali druge nevarnosti. Zato menimo, da nimamo nobene pravice, da se s temi vprašanji igramo, ampak da konstruktivno delujemo naprej in v nadaljnjih razpravah o predlogu poskušamo še odprta vprašanja razrešiti.

Odločitvena skupina je z vsem obzirom obravnavala pripombe in poskušala razumeti problematiko trenutka, ko z absolutne delavske zakonodaje prehajamo na področje upravljanja z delom in kapitalom v povsem drugačnih odnosih. Odkrito je treba povedati, da bitka za »status quo« pomeni bitko za revščino. Minila je iluzija, ki so nam jo obljubljali, da se da brez dela dobro živeti. To je čas, ki je daleč za nami. Ob tem pristavljamo, da pod delom ne razumemo samo fizično delo, ampak tudi ustvarjalnost, znanje, intelektualne produkte itd. Trg, v katerega previdno

vstopamo, in ki še ni v celoti pokazal svojih pastí, zahteva dogovorjena pravila obnašanja, ker je drugače njegova neetičnost strahovito brutalna.

Besede, ki jih tule zapisujem, niso bleščeč zaslon za resnico, niti manipuliranje z dejstvi, še manj prisila, ampak poskus razložiti pričakovana pravna in dejanska stanja.

Pripomba k 17. členu, po kateri naj se uspeh ETE ugotavlja na podlagi bilance uspehov obratov, ni možno sprejeti iz razloga, ker se bilanca uspeha ugotavlja samo na nivoju podjetja. Bistveno za obvladovanje uspešnosti pa je obvladovanje stroškov.

Pripomba k opredeljevanju ETE, da le-te ne zajemajo statusa delovne skupnosti in sektorja, ni utemeljena, ker zakon o podjetjih ne predvideva delovne skupnosti. Delovna skupnost nekako izgine znotraj podjetja, delavci pa svoje samoupravne pravice uveljavljajo preko delavskega sveta podjetja, zborov delavcev in samoupravnih delovnih skupin. Sektorji niso samoupravne enote, ampak so organizacijske oblike za obvladovanje predvsem strokovnih vprašanj. V statutu smo tudi pripombo glede poprejšnje in predhodne obravnave sprejeli in besedilo izenačili.

Na vprašanje, kaj se zgodi, če dobika ni, je odgovor zelo preprost. Takrat je izguba, ko pa nastopi izguba, veljajo določbe zakona o sanaciji in stečaju.

4. Pripomba, kdo voli delegate v svet ETE oz. vprašanje, ali delavci ETE niso tudi delavci Železarne, je treba pojasniti takole: Svet ETE nima pristojnosti dosedanjega delavskega sveta temeljne organizacije in tudi njegova sestava ni izključno iz delavcev ETE. Zato smo uporabili dikcijo, da so v svet ETE izvoljeni delavci te enote in tudi drugi delavci drugih enot oz. organizacijskih oblik Železarne. Temu je treba tudi dodati, da je svet ETE posvetovalno informacijski organ z nekaj elementi nadzora.

Pripomba k 18. členu je sprejeta do tiste meje, po kateri je le določeno sporazumevanje med vsemi subjekti glede načrtov, čeprav načrt sprejme delavski svet Železarne.

Obrati na Javorniku (foto: M. Kolenik)

O PO in prekrivanju posameznih področij je bil odgovor dan že v prejšnji številki precej obširno, tu pa ponovno predstavljamo pristop k temu vprašanju in poudarjamo, da podvajanja posameznih funkcij v železarni ne bo več.

26. člen se je v celoti črtal, ker je bilo treba VII. poglavje zaradi jasnejše opredelitve samoupravljanja preurediti.

K pripombi 29. člena, ali se sme zbor delavcev sklicati samo na podlagi sklepa predsednika delavskega sveta ali ETE, je odgovor, da na podlagi obeh. Taka ureditev je sprejeta tudi v novem 28. členu predloga statuta.

Pripomba k 32. členu, kdo ne sme biti član delavskega sveta, je brezpredmetna, ker po zakonu ni nobene omejitve glede članstva v delavskem svetu, prav gotovo pa ne sme biti poslovodni organ.

Glede števila članov delavskega sveta se je odločitvena skupina odločila za obstoječi sistem, ker je z njim pokrita celotna Železarne tako po organizacijskih enotah kot tudi po strukturah delavcev. Pripomba v istem členu o samoupravni delavski kontroli je bila sprejeta in je tudi že pojasnjeno, zakaj je prišlo v osnutku do takega predloga.

Pripomba k 32. členu, da je treba črtati število, ne vzdrži, ker je treba s statutom določiti število delegatov. Na podvprašanje, kakšna je določitev članstva delavskega sveta v delniški družbi, je treba odgovoriti, da verjetno enaka kot sedaj, vendar v delniški družbi ni organ upravljanja delavski svet, ampak skupščina vlagateljev kapitala.

Pripomba k 41., 46., 47. in 50. členu so pojasnjene v prvem delu, vendar je treba še enkrat izpostaviti vprašanje reelekcije (pripomba na 47. člen). Poslovodni odbor, predsednik ali podpredsednik ima v vsakem primeru mandat 4 leta, zato je potrebna reelekcija. Odpoklic, o katerem govori pripomba, pa je povsem nekaj drugega in pomeni prenehanje opravljanja funkcije pred potekom mandata. Prav tako sodi v ta sklop pripomb odgovor, da ni možno imenovati direktorja za nedoločen čas, ampak je direktor lahko vsakokrat ponovno imenovan, ko preteče mandatna doba štirih let.

Pripomba k 42. členu, kdo imenuje vršilca dolžnosti za posamezne funkcije in za koliko časa, je opredeljena v zakonu, in sicer se za vršilca dolžnosti imenuje poslovodne organe. Čas omejitve pa izhaja iz 56. člena Zakona o podjetjih, ki določa najdlje eno leto od imenovanja.

Pripomba k 42. členu — očitke, da to določilo ni vsklajeno z Zakonom o podjetjih, ker naj bi v Zakonu o podjetju predsednika PO in poslovodni odbor imenoval upravni odbor, ne drži. V tem trenutku usklajujemo našo delovno organizacijo s tistim delom zakona o podjetjih, ki ureja družbeno podjetje v družbeni lastnini. Upravni odbor pa je institut delniške družbe.

Pripomba k 44. členu o sklepčnosti poslovodnega odbora je sprejeta in vnešena v statut.

Pripomba k 45. členu, ki govori, da je treba določiti pristojnost poslovodnega odbora natančneje, je bila delno sprejeta, vendar je natančna rešitev predvidena tudi v organizacijskem aktu. S takim pristopom je zadovoljeno tudi pripomba k 46. členu in nadaljnim. V statutu je bilo vnešeno izrecno besedilo iz zakona.

Pripomba na 45. člen: med pristojnosti poslovodnega odbora smo opredelili tudi realizacijo kakovosti. S tem smo delno ugodili zahtevi po izpostavitvi. Odločno smo bili proti kakršnekoli konstruktu, ki mu rečemo politika kakovosti. Z besedo politika razumemo umetnost možnega, kakovost pa je predvsem precizno določena.

Pripombi, zakaj podaljšati mandat poslovodnemu odboru in delavcem s posebnimi pooblastili, je treba odgovoriti:

1. zakon ne določa prenehanja mandata,
2. samo takrat, kadar ni podana kontinuiteta pravnega subjekta, to pa je v primerih izločitve ali združitve enega ali več pravnih subjektov in s tem nastanek novega pravnega subjekta, je potrebno izbrati oz. imenovati vršilca dolžnosti in ostale delavce s posebnimi pooblastili.
3. taka ureditev bi bila v nasprotju z logiko gospodarskega delovanja, ker je nesmiselno zamenjati vodstvo, ki je uspešno.

V našem primeru bo prišlo do nekaterih sprememb in prenehanja mandata tam, kjer bo prišlo do drugačnih organizacijskih struktur.

Pripomba k 48. členu, da je treba opredeliti razrešitve poslovodnega odbora tudi v drugih primerih, ne samo v tistih, ki jih določa zakon o podjetjih, je realizirana, vendar ne v smislu pripombe iz javne razprave, ki se nanašajo na ZZZ, ker njegovih pravil ni možno uporabiti.

Pripomba k 57. členu, po kateri je potrebno opredeliti način in postopke za ugotavljanje materialne škode, je v statutu rešena.

Na vse pripombe, ki se nanašajo na disciplinsko komisijo in na varovanje pravic delavcev, je odgovor naslednji: te zadeve bo uredil Pravilnik o delovnih razmerjih in niso predmet statuta. Prav tako se med splošne akte vključijo tudi pravilnik o obveščanju in informiranju.

K 60. členu so pripombe glede načina sprejema, pri katerih pa je potrebno dodati naslednje pojasnilo: Predlog, da je za pravilnik o organizaciji potrebna poprejšnja obravnava, ni sprejemljiv iz preprostih razlogov. Notranja organizacija podjetja ni statusno vprašanje, ampak je sistem ukrepov, ki naj bi pripeljal do čim večje uspešnosti. Zato je v 57. členu zakona povsem nedvoumno napisano, da organizacijo predlaga poslovodni organ, določa pa delavski svet podjetja (49. člen Zakona o podjetjih).

Pripomba k točki 3 60. člena, da naj nadomestimo Pravilnik o delovnih razmerjih s kolektivno pogodbo, je prav tako neutemeljena. Kolektivna pogodba bo urejala samo del problemov znotraj podjetja in še to na določeni minimalni stopnji. Pravilnik o delovnih razmerjih bo urejal tisti del nad kolektivno pogodbo, katere pristojnost mu bo določil Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja.

Pripomba k 40. členu: Pravilnik o osebnih dohodkih in skupni porabi naj se sprejme z osebnim izjavljanjem, ni skladna z novo Zakona o podjetjih oziroma konkretno z 49. členom, kjer je izrecno določeno: Delavski svet določi predlog statuta podjetja, sprejme samoupravne splošne akte. Črtano pa je besedilo: razen tisti, za katere je s statutom določeno, da jih sprejmejo delavci z osebnim izjavljanjem. Ta pripomba je v končni fazi tudi v nasprotju s sistemom kolektivne pogodbe, ki pa je ne sprejemajo delavci, ampak sindikat in upravljalški organ.

Pripomba k 64. členu, ki pravzaprav zahteva razlago, je bila v celoti sprejeta in je bil 64. člen črtan.

Na pripombo k 65. členu, kdo je odgovoren za zagotavljanje podatkov sindikatu, je odgovor v naslednjem: za vse podatke, ne samo tiste za sindikat, so odgovorni poslovodni organ in delavci s posebnimi pooblastili.

Pripomba k 71. členu, po kateri naj bi se določilo, kaj so zaupni podatki, kaj poslovna tajnost, kdo odgovarja o tem, kaj je poslovna tajnost ter da je prav pravilnik o poslovni tajnosti potrebno uskladiti z Zakonom o javnem obveščanju.

Odgovor je naslednji: določanje, kaj so zaupni podatki, kaj je poslovna tajnost, bo rešeno v pravilniku ali navodilu o poslovni tajnosti in zaupnih podatkih. Nesprejemljiva pa je zahteva, da je pravilnik o poslovni tajnosti skladen z Zakonom o javnem obveščanju. Podjetje ima monopol nad poslovno tajnostjo, ki ni omejen z Zakonom o javnem obveščanju.

Vprašanje LO in DS je rešeno samo načelno, nikakor pa ni to pristojnost delavskega sveta, ker komite za LO in DS ni organ delavskega sveta.

Položaj dejavnosti se je z Zakonom o podjetjih bistveno spremenil in ne obstajajo več toga pravila vpisa dejavnosti v statut in pri vpisu v sodni register. Dejavnost se spreminja že samo s sklepom delavskega sveta in zato ni nobene zahteve po natančnem naštevanju vseh dejavnosti. Vpis dejavnosti v statut ali sodnem registru še ne pomeni posebnega položaja. Dejavnosti, ki jo opravlja Železarne zase, ni treba vnesti v statut, niti vpisati v sodni register.

Raznolikost in posebnost pripomb čezujeta jasne in jedrnatne odgovore. Zato pričakujemo, da bodo potrebna še dodatna pojasnila, ki naj razbistrijo naše poglede. Ob tem seveda vemo, da nas čaka še veliko dela in učenja.

Podpredsednik PO:
Janez Poljšak

Trgovina z jeklom

Racionalna proizvodnja in učinkovita prodaja

Nadaljevanje

Tako stimulirajo velik del manjših potrošnikov, da nadaljujejo s koriščenjem jekla, ker lahko dobijo jeklo z večjo uporabno vrednostjo, s tem pa omogočijo potrošnikom uspešnejše poslovanje. Istočasno prometne organizacije s svojimi servisi razbremenjujejo tudi železarne, da jim ni treba proizvajati tistih materialov, ki po obsegu in kraju porabe ne ustrezajo velikim proizvajalcem jekla (rezanje, krivljenje, brušenje...)

Vloga prometnih organizacij je pomembna tudi zato, ker so njihovi sedeži tudi na področjih, kjer industrija ni razvita tako, kot v velikih industrijskih področjih Zahodne Evrope. Na teh področjih bi bila oskrba z jeklom slaba, če bi se vsi porabniki naslanjali na oskrbo iz železarn ali iz oddaljenih skladišč prometnih organizacij v industrijskih predelih. Majhne skupine marginalnih potrošnikov za velike proizvajalce jekla niso zanimive. S prisotnostjo prometnih organizacij in njihovih skladišč pa se na takih področjih v celoti rešuje problem založenosti celotnega trga posamezne države in Zahodne Evrope v celoti.

Prometne organizacije pripomorejo tudi k hitrejšemu širjenju porabe novih izdelkov železarn tudi pri majhnih potrošnikih jekla. Železarne namreč v sodelovanju z velikimi potrošniki jekla neprenehoma izpopolnjujejo proizvodnjo jekla in ustvarjajo izdelke iz kvalitete z novimi lastnostmi. Preko prometnih organizacij se mali porabniki hitreje seznanijo z inovacijami v proizvodnji železarn in začno prej uporabljati nove materiale v svoji proizvodnji. Tako s posredovanjem prometnih organizacij raste poraba novih izdelkov, pa tudi novi dosežki na področju tehnologije, tehnike in ekonomije poslovanja se hitreje uveljavijo.

Glede na tehnološki proces in ekonomiko proizvodnje so železarne prisiljene proizvajati velike količine istovrstnih izdelkov in tudi v določenem ritmu proizvodnje, kar vse vpliva na uspešnost poslovanja. Trgovi-

na pa z elastičnim pristopom skozi vertikalno in horizontalno interakcijo s sortiranjem izdelkov glede na zahteve tržišča omogoča, da se pri proizvajalcih pojavi večja količina istovrstnih naročil, kar pa omogoča racionalnejšo in s tem uspešnejšo proizvodnjo valjanih, vlečenih ali kovanih izdelkov. Istočasno prometne organizacije s svojimi skladišči jekla zagotavljajo oskrbo z roki dobave in pod pogoji, ki jih železarne ne morejo nuditi potrošnikom, ki kupujejo manjše količine izdelkov in so razkropljeni po celotnem tržišču.

V pogojih tržne ekonomije prihaja do izraza fleksibilnost prometnih organizacij pri nastopanju na trgu z jeklom. Njihove komercialne reakcije na spremembe na tržišču bolj ustrezajo razmeram in so hitreje, kot pri železarnah, ki se s svojo ponudbo in cenami na tržišču ne morejo dovolj hitro prilagajati razmeram na tržišču oziroma različnim zahtevam posameznih potrošnikov. Prav ta komercialna prožnost prometnih organizacij glede na železarne še dodatno krepi njihov pomen na tržišču z jeklom in v državni ekonomiji.

Zaradi bolj uspešnega opravljanja vseh funkcij prometnih organizacij poteka v Zahodni Evropi proces njihove krepitve in rasti. V ZRN je npr. nastalo 9 prometnih organizacij, ki nabavljajo jeklo v količinah čez 5.000 ton letno. Istočasno obstaja v tej državi tudi 49 prometnih organizacij, ki z železarnami sklenejo za 100 — 500 tisoč ton jekla poslov (od tega 19 organizacij okoli 250.000 ton). V Zahodni Evropi imajo velik pomen tudi velike prometne organizacije, ki poslujejo preko skladišč in opravijo velike kupoprodaje jekla. Na primeru ZRN lahko ocenimo pomembnost takega načina poslovanja: štiri prometne organizacije so preko svojih skladišč prodajale po več kot 500.000 ton jekla letno. Obstaja pa še 28 prometnih organizacij, ki so tudi prodajale jeklo iz skladišč v obsegu od 100.000 — 500.000 ton letno (od tega deset s po več kot 200.000 t). Tendence rasti prometnih organizacij, ki prodajajo jeklo, se v

vseh državah Zahodne Evrope še nadaljuje.

Glede na pomen velikih prometnih organizacij v trgovini z jeklom in vpliva obsega prodaje na uspešnost poslovanja železarn, proizvajalci jekla prevzemajo kontrolo nad trgovino z jeklom, in sicer v celoti ali s finančno udeležbo v kapitalu prometne organizacije. Tudi tukaj se, na primeru ZRN, lahko vidi ta tendenca rasti vpliva železarn na tržišče z jeklom. Ugotovljeno je, da je v ZRN od železarn odvisno 17,2 % od skupnega prometa z jeklom s posredovanjem prometnih organizacij. Obenem je z železarnami finančno povezanih nadaljnjih 11 prometnih organizacij s prometom od 25,0 % prodaje jekla v ZRN.

Za sedaj še neodvisne organizacije, ki dosežejo preko 50 % skupnega prometa jekla v ZRN, so prisiljene nadaljevati s tekmo na odprtem tržišču z jeklom in se spopadati s hudo konkurenco. Podobne tendence v razvoju lastništva nad prometnimi organizacijami so tudi v ostalih državah Zahodne Evrope.

Ce upoštevamo razmere v Zahodni Evropi in stanje na jugoslovanskem tržišču z jeklom, lahko ugotovimo, da obstajajo velike razlike v položaju prometnih organizacij do železarn, pri nas in v Zahodni Evropi, tako glede velikosti prometnih organizacij kot glede odsotnosti finančne povezave proizvodnih in prometnih organizacij. Na vseh področjih primerjanja s trgovino v Zahodni Evropi lahko ugotovimo našo organizacijsko razdrobljenost, pa tudi, da naporov za integracijo zunaj republiških in pokrajinskih meja sploh ni bilo. Zaradi takega stanja in ob sistemskih rešitvah, ki so tak razvoj železarn in prometnih organizacij pogojevale, se bo naša črna metalurgija v okviru nove politike na principu tržne ekonomije začela srečevati z velikimi težavami v konkurenci s tujo organiziranostjo pri proizvodnji jekla in prometu z njim.

Veselin Trpeski

(Članek je preveden iz Čelika, časopisa Zdrženja črne metalurgije Jugoslavije, št. 137)

Projekt enotnega programa razvoja črne metalurgije Jugoslavije do leta 2000 in naprej

(Nadaljevanje s 1. strani)

tednih in obsega skupaj delo za 15 tednov, od tega pa je prisotnost v Jugoslaviji definirana na delo 5 tednov. Ostalo delo bodo opravili v Veliki Britaniji.

British Steel v prvi fazi predvideva zbiranje podatkov in razgovore v dveh skupinah od omenjenega števila strokovnjakov (ekonomsko in tehnično-tehnološko področje). Pomembne razgovore nameravajo opraviti z največjimi porabniki jekla v Jugoslaviji (avtomobilska industrija, strojegradnja, ladjedelništvo itd.) ter posebej z vladnimi predstavniki. Iz teh razgovorov in po njihovi lastni presoji (ocena Evropske gospodarske skupnosti) bodo postavljene izhodiščne postavke v predvidenem perspektivnem gibanju porabe jekla v Jugoslaviji v povezavi z našim realnim gospodarsko političnim razvojem, še posebej posameznih gospodarskih panog. Posebej bodo obdelali svoje prognoze trendov porabe jekla v svetu in v tem možnosti vključevanja jugoslovanske proizvodnje jekla v svet.

V zaključnem poročilu prve faze bo podana strategija prestrukturiranja

nja jugoslovanskega železarstva s predlogi številnih opcij. O predlaganih opcijah in predlogih za načrt razvoja bi sledili številni razgovori z vodstvi vseh železarn in s predstavniki naše vlade. Druga faza naj bi v prihodnjem letu obdelala sprejete opcije iz predlogov I. faze.

V drugi polovici julija so bili v Beogradu razgovori med predstavniki firme British Steel Consultants in Inštitutom društvenih nauka iz Beograda o angažiranju našega domačega inštituta za pomoč pri delu tuje firme. Gre predvsem za obdelavo naših sistemskih vprašanj in obdelavo jugoslovanskega trga.

Pripomniti je potrebno, da naši vladni predstavniki in tudi organi Zvezne skupščine podpirajo izdelavo takšne študije oziroma projekta. Projekt dolgoročnega enotnega programa prestrukturiranja črne metalurgije Jugoslavije podpirajo predvsem zaradi usmeritve v perspektivno tržno politiko in potrebno konkurenčno sposobnost.

Dokazne cene za stroške izdelave navedenega projekta trenutno še nimamo. Od prvotne ponudbe 1,5 mio dolarjev je bila cena znižana na okoli 1 mio dolarjev za obe fazi (od tega I. faza okoli 300.000 dolarjev), ob dodatnih stroških bivanja njihovih strokovnjakov v Jugoslaviji. Določen delež pri financiranju navedenega projekta so obljubili predstavniki zvezne vlade iz proračuna federacije. Vzporedno pa tečejo še razgovori o možnosti financiranja s Svetovno banko. Trenutno še ni možno opredeliti niti dokončnega deleža zveznega proračuna niti udeležbe Svetovne banke. Zato morajo člani-

ce združenja v začetku računati na celoten potreben znesek za projekt, ki pa bi se lahko ob drugih virih ustrezno zmanjšal.

Za zagotovitev potrebnih sredstev članic združenja je bil tako na delovni skupini za razvoj kot tudi na sestanku predsednikov jugoslovanskih železarn sprejet naslednji ključ delitve:

16 % od skupno potrebnih sredstev bi združili uporabniki študije (železarne in KMK Lukavac) v enotnem znesku po 2 % za vsako članico;

40 % od skupno potrebnih sredstev bi uporabniki združili na osnovi proizvodnje surovega jekla, oziroma koksa v letu 1988;

44 % od skupno potrebnih sredstev bi uporabniki združili na osnovi razporejenega dohodka v letu 1988.

Za Slovenske železarne ta delež pomeni skupaj blizu 20 %.

Čeprav je med ponudniki tujih institucij v prednosti firma British Steel Consultants, pa svoje aktivnosti za pridobitev tega projekta še nadaljujeta dve ameriški firmi, in sicer: Booz-Allen and Hamilton-Bethlehem International Eng. ter UEC-USX Engineers and Consultants. Na podlagi obširne dokumentacije bo potrebno na Izvršnem odboru združenja do začetka oktobra letos sprejeti končne odločitve za podpis pogodbe in pričetek dela. Delovna skupina za razvoj ostaja pri svojem predlogu, da se izdelava tega projekta poveri angleški firmi British Steel Consultants, ki je (v največjem delu) združena v koncernu British Steel), dosegla v prestrukturiranju svojih podjetij izjemno pozitivne rezultate.

Glede na to, da smo v Slovenskih železarnah v zadnjih mesecih izdelali s konzultantsko firmo Mc Kinsey iz Duesseldorfa študijo diagnoze našega stanja s predlogi prestrukturiranja in razvoja slovenskega jeklarstva (I. faza), računamo na to, da bomo kot osnovo za izdelavo jugoslovanskega projekta koristili to študijo, katere elaborat bomo prejeli konec tega meseca ali v začetku oktobra. Sodelovanje Slovenskih železarn pri izdelavi enotnega programa razvoja črne metalurgije Jugoslavije pomeni ustrezno opredelitev mesta in vloge kvalitetne proizvodnje jekla iz Slovenskih železarn v jugoslovanskem prostoru.

Popravek

Zaradi okvare na računalniku je v prejšnji številki Železarja pri zajemanju besedila za članek Milan Kambič in njegova raziskovalna naloga prišlo do nekaterih neljubih napak.

Tako je pravilno, da so se za kombinacijo elektromikroskopske in spektrokemijske odločili skupno z mentorjem prof. Vižentinom in dr. Hudnikovo.

V zadnjem odstavku srednjega stolpca na tretji strani piše, da so merilne naprave v raziskovalnem oddelku preobremenjene; to velja za kemijski laboratorij.

V koncu članka pa računalnik ni upošteval naših popravkov pri imenih. Tako je pravilno, da sta mu pri analizah vzorcev največ pomagali Erika Bricelj z raziskovalnega oddelka in tov. Lajgeva iz kemičnega laboratorija.

Uredništvo

Pregled sestankov SDS

Odbor za samoupravne splošne akte je včeraj, 25. septembra, obravnaval tudi delno popravljeno »osnutek« novega statuta Železarne kot družbenega podjetja. Iz uvodne obrazložitve podpredsednika poslovnega odbora za pravno, sociološko in kadrovske področje, Janeza Poljšaka, se je videlo, da vodstvo Železarne (oziroma odločitvena skupina, ki je pri tem aktu delala) v predlaganih »pravilih igre« (ki pa so bolj ukrep) vidi realne možnosti za to, da bo svoje naloge uspešno opravljalo, kot tudi trdno odločenost, da pri predlaganih pravilih vztraja in tako, kot je izrecno poudaril, »še naprej pelje svojo identiteto«.

Predlog statuta s tem, ko urejanje vrste zadev prepušča izvedbenim predpisom, ki jih sprejema bodisi delavski svet podjetja bodisi kar poslovodni organ (kot ukrep, ki je stvar vodenja), določene pa dokaj natančno »zakoliči«, daje, po moji oceni, vodstvu v prihodnje širša pooblastila kot si danes sploh še lahko predstavljamo.

Vprašanje »demokratskih« odnosov v podjetju očitno ni več stvar »samoupravnih« aktov. »Samouprava«, »samoupravne pravice«, »samoupravni odnosi« so porinjeni v out. V podjetju gre za dobiček, za uspešnost, za dilemo preživeti v boju s konkurenco (trg ne pozna etike) ali propasti. Na ladji se kapitan ne bo pogovarjal in dogovarjal z mornarčki. Vsak mora točno poznati svoje dolžnosti in skupni cilj ter vestno opraviti svoje delo, da vsi skupaj ne doživijo brodoloma.

S tem pa seveda ni rečeno, da med kapitanom in mornarji ne morejo vladati dobri, »demokratski«, človeški medsebojni odnosi: celo pogoj so za dobro počutje posadke, za učinkovito opravljanje nalog, še zlasti v mejnih situacijah, do katerih prihaja.

Čemu pišem vse to: ker bo v prihodnje (v določeni meri že sedaj), tako kot so stvari danes zastavljene, samo od vodstva odvisno, kako bo sistem funkcioniral. Drugače rečeno: pooblastila, ki bodo dana vodstvu, slabo opredeljen nadzor, obveščanje, skupaj s skrajno slabo opredeljeno odgovornostjo vodstva (maratonski postopki z mnogimi zankami pri ugotavljanju odgovornosti) mu dajejo širok prostor za razne zlorabe, samovoljo, nekulturno, avtoritarno obnašanje, celo za čistke med »ne-lojalnimi« (ne do podjetja, pač pa do vodstva!) delavci, ipd. — kar pa dolgoročno prav tako vodi k neuspešnosti, če ne celo k uničenju podjetja. V svetu, kot kažejo raziskave, so uspešna predvsem podjetja, ki skrbijo za tako imenovano »kulturno« podjetje, v kateri so uveljavljeni demokratični medsebojni odnosi. Izбира med enim in drugim konceptom, med demokratičnim vodenjem, kjer je zaželeno in spodbujano sodelovanje vsakogar, in med trdorokim, avtoritarnim »samoupravljanjem« Enega, bo v prihodnje prepuščena vodstveni skupini oziroma celo Enemu samemu — Vodji. Ta naj bi se sicer (tako kot celotna vodstvena struktura nasploh), kot pravijo, odlikoval s svojo profesionalnostjo po eni strani, po drugi pa s svojo intuicijo, talentom in podobnimi vrtilinami — a kaj, ko takšne »celovite osebnosti«, takšni uspešni menagerji ne rastejo kot gobe po dežju?

Po drugi strani je tudi res, da moderno vodenje zahteva hitre odločitve, hitre reakcije na spremembe v (tržnem) okolju in da bi vgrajevanje širokih demokratičnih samoupravnih postopkov in varovalk za pravice delavcev utegnilo blokirati takšen način vodenja. To je navsezadnje tudi treba priznati.

V prihodnost smo tako lahko zazrti s strahom (»Strah in upanje sta občuta, rojena iz razuma«, je v nedeljskem intervjuju na ljubljanskem radiu dejal danes nezaposleni bivši funkcionar beograjske MK ZK Dragiša Pavlovič) in (vsaj delno) tudi z upanjem, da bo sedanja mora, tako kot vedno, nekako minila, da bo (tudi v širši skupnosti) prevladalo vzdušje medsebojnega zaupanja in da se bo konec koncev tudi pri nas slednjič le uveljavila tako imenovana »kultura vodenja« ali »kultura podjetja«.

Žal pa — tudi to si moramo priznati — nas hudo pritiska breme napak iz preteklosti, ki rezultira v še kako otipljivih podatkih o »strahotni« (marksistično rečeno) »rezervni armadi«, ali kot moderneje (nemarksistično) pravimo: o številnih presežkih delavcev v Jugoslaviji in tudi v Železarni. »Armada«, ki ne zahteva več »kruha in iger«, temveč predvsem še kruha, pravico do preživetja, s čimer mora v končni fazi računati s še tako podjetno izdelano filozofijo podjetništva.

Toda vrnimo se k bolj vsakdanjim, tostranim, zemeljskim zadevam, s katerimi se soočajo delavci ob svojem vsakdanjem delu, na primer k zapisnikom SDS iz OBRATA HLADNA VALJARNA BELA. V prejšnji številki Železarja smo v tej rubriki objavili vprašanja, pobude, predloge, želje, ki so jih delavci iz tega obrata postavili na svojih sestankih v avgustu, danes pa si oglejmo, kaj ugotavljajo po enem mesecu: se je v smeri razreševanja problemov, pojasnjevanja naredil kakšen korak, so se pojavili celo novi, ali so stvari običajne na svojem mestu? Tudi v odgovoru na to vprašanje se zrcali stopnja demokratičnosti naših odnosov, naša »podjetniška« kultura!

Zapisnik smo prejeli od SDS vodstva in odprema, lužilnica 1, 2 in 3, žarilnica 1 in 4, adjustaža 1 in 3 ter valjarna 1, 2, 3 in 4. Osnovni temi, ki so jih obravnavale, sta sicer bili Podaljšanje mandata samoupravnim organom v tem prehodnem obdobju, ko sprejemamo novi statut, in Predlog sprememb in dopolnitev pravilnika o postopku in načinu oblikovanja cen izdelkov in storitev. V zvezi s spremembami in dopolnitvami pravilnika je bilo sicer podanih nekaj pobud in predlogov, vendar pa si še zaradi zgoraj zastavljenega vprašanja oglejmo rajši, kako so se v minulem mesecu reševali sklepi septembrskih sestankov in kako je sicer s problemi, ki jih čutijo ob vsakdanjem delu.

SDS vodstvo in odprema izvajanja sklepov ne omenja, pod razno pa od strokovne službe zahteva primerjavo med osebnimi dohodki delavcev, ki delajo na odpremi v HVB, in onimi v odpremi HVJ. Poudarjajo, da se jim je povečal obseg dela, soočajo pa se tudi (bolovanje) s pomanjkanjem delavcev. SDS lužilnica 1 prav tako ne govori o izvajanju sklepov prejšnjega sestanka, pod razno pa opozarja, da je treba do zime urediti kantino v HVB. SDS lužilnica 2 je na dnevni red sestanka uvrstila samo obe »uradni« temi iz programa samoupravnih aktivnosti. SDS lužilnica 3 pod razno omenja, da čakajo na pojasnilo, kaj bo z njihovo staro kantino, vprašuje pa tudi, kako je s popravilom garderob in sanitarij.

SDS žarilnica 1 izrecno navaja, da na vprašanja, postavljena na prejšnjem sestanku, ni dobila odgovorov, novih pod razno pa ne navaja. SDS žarilnica 4 omenja, da na prejšnjem sestanku »ni bilo konkretno obvezujočih sklepov«, pod razno pa navaja: »Kritične pripombe na velikost družbenih dajatev in zdravstvenih uslug — predvsem na zobozdravstvene (npr. čakalna doba, participacija, ...) Premišljanje delavcev v druge oddelke: Prav je, če delavci nekega oddelka iz kakršnihkoli razlogov nimajo dela, da se jih premešča v času daljšega

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 2. DO 8. OKTOBRA

2. oktobra, Sonja ČERNE, SGŠI, Blejska Dobrava 33.
3. oktobra, Ivan VOH, Splošni sektor, Jesenice, Tavčarjeva 8, ☎ 83-226.
4. oktobra, Drago FINŽGAR, Valjarna žice in profilov, Begunje 128 b, ☎ 73-831.
5. oktobra, Milan GARTNER, Livarna, Nomen 34.
6. oktobra, Jernej HOČEVAR, prodajni oddelek, Jesenice, V. Kejžarja 38, ☎ 82-118.
7. oktobra, Klemen HRIBAR, STK, Jesenice, Udarca 5, ☎ 83-901.
8. oktobra, Janez Jamar, poslovodni odbor, Žirovnica, Moste 11 h, ☎ 80-340.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 2. 10.	Franč Kalan	Dušan Šmid
Torek — 3. 10.	Marjan Pintar	Miran Kovač
Sreda — 4. 10.	Milan Ravnik	Franč Bassanese
Četrtek — 5. 10.	Primož Žvab	Ivan Šenveter
Petek — 6. 10.	Janez Faletič	Franci Zupančič
Sobota — 7. 10.	Jože Lavtizar	Berti Krapež
Nedelja — 8. 10.	Vanda Eniko	Jože Čej

Služba obratne ambulante

Od 2. do 7. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: III. obratna ambulanta — dr. Branimir Čeh.

POPOLDNE: IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce od 13. do 14. ure.

V soboto, 7. oktobra, samo dopoldne: IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — dr. stomat. Ljudmila Krivec — Gasar.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.

V soboto, 7. oktobra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.

V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. ure do 10.30, popoldan od 12. ure do 17.30.

Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

30. septembra in 1. oktobra, Rifet JAŠAREVIČ, Kurirska 1a, ☎ doma 83-831, ☎ v službi 83-916.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure jutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

zastoja na dela, ki najbolj trpijo zaradi kritičnega pomanjkanja delovne sile. Ni pa prav, da se mora v HVB tega striktno držati samo oddelek žarilnica. Pa naj gre za žerjavovodje ali delavce CRNO.

SDS adjustaža 1 odgovorov s prejšnjega sestanka ni dobila, pod razno pa je obravnavala tehnološko in delovno disciplino. Zahteva tudi odgovor na vprašanje, kdaj se bo uredilo nagrajevanje v oddelku adjustaže. SDS adjustaža 3 glede izvajanja sklepov prejšnjega sestanka nima pripomb, pod razno pa je prav tako razpravljala o tehnološki in delovni disciplini, pa tudi o pomanjkanju delavcev in o premeščanju (po potrebi) iz ene na drugo dnino.

SDS valjarna 1 ni pregledala, kako se izvajajo sklepi prejšnjega sestanka, pod razno pa dajejo naslednjo pobudo: »Delavci menijo, da bi vsi valjavci imeli za posamezno dnino pisano normo na valjavca, ki prvi valja (tudi I. valjavec, ki valja prvi).« SDS valjarna 2 ugotavlja, da so stari sklepi realizirani, pod razno pa navaja naslednja vprašanja in pripombe: a) Zakaj se WC valjarne ne čisti redno? b) Zakaj se rezervni podporni sklopi zavijejo v PVC folijo? SDS meni, da bi se rezervni podporni sklopi morali skladiščiti v banjah, potopljeni v brez-kislinsko olje; c) I. valjavca ZRM ogrođa imata pripombe, kar se tiče bombiranja: bombiranje se določen čas ni smelo premikati med valjanjem, čeprav se ve, da je potrebno bombiranje prilagajati materialu; d) Žerjavovodja ZRM ogrođa meni, da bi mu morale pripadati manjkajoče ure, kadar v brusilnici sestavljajo ležaje; e) SDS zahteva, da se ponovno opozori delavce na lužilni liniji, da kolobarje debeline TVT na tri milimetre in kolobarje »C« jekel povezujejo z dvema povezovalnima trakovima; f) SDS meni, da bo z ukinitvijo delilnice na Beli trpele proizvodnja (sedaj morajo hoditi v delilnico Jeklarne 2); Še huje bo (dež, sneg, mraz) pozimi. Organiziran prevoz do delilnice Jeklarne 2 je samo na dopoldanski dnini. Zanima jih, kako bo naprej?

SDS valjarna 3 sicer omenja, da so sklepi prejšnjega sestanka realizirani, dodaja pa, da se CTM 1 z odgovorom glede vrednotenja 1. valjavca dresirnega ogrođa ne strinja. Pod razno CTM 1 opozarja, da nad dresirnim ogrođjem ne gori 17 žarnic in vprašuje, zakaj se le-teh ne zamenja. Tudi na sestanku SDS valjarna 1 je bilo omenjeno, da je bil valjavcem CTM posredovan odgovor glede vrednotenja dela valjavcev v primerjavi s sestavljalci nožev v adjustaži in da z njim niso zadovoljni. Pod razno pa opozarjajo na naslednje zadeve:

a) SDS zahteva, da obratovodja pojasni, zakaj so razlike v kategorijah v brusilnici HVB (11. kategorija) in v brusilnicah Javornik in Bela (12. in 13. kategorija), če brusilci opravljajo skoraj ista dela in naloge. Valjavci CTM pa zahtevajo pojasnilo, zakaj so sestavljalci nožev v adjustaži ocenjeni tako visoko napram njim. Oni imajo 11. kategorijo, valjavci pa 12. kategorijo, s tem, da valjavci opravljajo mnogo bolj zahtevno in odgovorno delo.

b) Na pobudo predsednika sindikata HVB SDS sprašuje, zakaj se sedaj, ob pomanjkanju delavcev v proizvodnji (na primer v adjustaži), ne postavijo v proizvodnjo viški delavcev iz režije.

c) SDS sprašuje tudi, kdaj se bo uredilo ogrevanje na pekarskem stroju in v obratu ter kdaj se bo popravila streha.

Zaključena prva faza projekta Mc Kinsey

(Nadaljevanje s 1. strani)

varjačo razrešitvijo kadrovskih viškov, je zelo pomembna naloga, ki pa ima zaradi gospodarske situacije v Jugoslaviji predvsem dolgoročni značaj.

2. Odločitve o prednostnih strukturnih opcijah

Tu mora biti za vse tri železarne najprej nedvoumno razjasnjeno in odločeno temeljno vprašanje, ali bodo delale skupaj ali ločeno, ker je s tem povezano obvezujoče spoznanje vseh treh železarn o prednostnih strukturnih opcijah. Ob tej predpostavki Mc Kinsey priporoča naslednje strukturne opcije:

a) na profilnem področju naj bi sprejeli »optimistično« opcijo, ki ima za cilj prodajo 500.000 ton profilov. To zahteva koncentracijo vseh profilov na Štore in Ravne ter opustitev profilnega programa (do jeklovleka) na Jesenicah. Oskrba z jeklom se pri tej opciji skoncentrira na Štore in Ravne 1; odločitev med Jesenice 1 in Ravne 2 bi se morala sprejeti po predloženih investicijskih in ekonomskih izračunih.

b) Na ploščatem področju je izhodišče realen tržni scenarij s ploščatimi izdelki do 360.000 ton. Vsekakor je to možno doseči le dolgoročno in zahteva najprej investicijo v progo bluming štel, kar bi zagotovilo potrebne kvalitativne izboljšave. Dolgoročno bi bilo smiselno realizirati investicijo v drugo hladno valjarno, da bi lahko bili z večjo količino prisotni na nerjavnih trgih.

Mc Kinsey posebej opozarja, da ta skupni postopek prinaša znatne prednosti, ker bi bila pri izločitvi ene železarne iz skupnega koncepta ali celo pri popolni delitvi in osamosvojitvi posameznih železarn potrebna veliko večja investicijska vlaganja.

3. Odločitev o prihodnjem podjetniškem organiziranju

Glede na nove zakonske določitve in na prisilo, da morajo biti do konca leta odločene prihodnje oblike organizacije, bo to vprašanje prevladujoča tema v pogovorih med SOZD in delovnimi organizacijami. Obe ključni vprašanji, ki stojita za tem, pomenita:

a) Skupno podjetje (najmanj v smislu vodstvenih ukrepov) ali ločene enote.

b) Kapitalska povezava (obveznost) od začetka, ali pa tudi ne.

Mc Kinsey ugotavlja, da do sedaj še v nobenem podjetju ni popolnega konsenza, pri čemer je to vprašanje v veliki meri odvisno od odločitve o prihodnji konfiguraciji posameznih železarn. To še posebej velja za Železarno Ravne, ker bodo tu potrebne pomembne investicijske odločitve. Izkušnje iz preteklosti pa učijo, da je pri obravnavi Železarne Ravne v skupnem podjetju prisotna določena negotovost, če ne celo nerazumevanje.

Strokovnjaki Mc Kinseyja so skicirali model, kako bi bile lahko Slovenske železarne vodene po zahodnih merilih. Pri tem so izhajali iz modela kapitalne povezave in enotno vodene združenja. Posamezne železarne (ki lahko tudi po tem modelu obstajajo kot samostojne poslovne enote, če želijo) prevzemajo strateško in operativno vodenje posameznih delovnih področij (na primer Jesenice za ploščati in Štore za profilni program ter Ravne za speci-

alnosti oziroma predelavo). Centrala, v kateri so zastopani predstavniki posameznih železarn oziroma enot v vodstvu, je pristojna za skupno financiranje, investicijsko strategijo, skupno nabavo, skupno prodajo in marketing (predvsem pri oblikovanju zunanje mreže) ter za razvoj poslovanja.

4. Zaključek takojšnjega programa

Strokovnjaki firme Mc Kinsey so pripravili pragmatičen takojšen program, v katerem so smiselni ukrepi, ki se lahko vedno uskladijo z omenjenimi tremi ključnimi točkami, potrebni pa so predvsem zato, da ne izgubimo preveč časa. To se kaže tudi glede potrebne motivacije vodilnih delavcev, ker sicer obstaja nevarnost, da se bodo pri določenih »nezažurnosti« po zaključku prve faze povečevale demotivacije ali celo frustracija, ki je opazna na spodnjem vodstvenem nivoju.

Primeri za take ukrepe hitrega programa so: nova pravila odločitvenih pristojnosti za oddelkovodje in obratovodje, izkoriščanje skupnih nabavnih potencialov, zmanjševanje velikih investicij, selektivno zaposlovanje, desetodstotno pavšalno zmanjševanje kadrov v naslednjih dveh letih, investicijski sklad za manjše racionalizacijske investicije, izdelava socialnega programa za omilitev kadrovskega zmanjševanja ter odgovorjajoči informacijsko-komunikacijski program za zaposlene in za širšo javnost.

Nadaljni pomembni element tega takojšnjega programa je izdelava koncepta razvoja kot odgovor na možna nova pravila v skupni jugoslovanski jeklarski industriji. Pri tem gre za to, da slovenska jeklarska industrija pravočasno opredeli izdelke, ki bi lahko bili zanimivi za ostale železarne v Jugoslaviji (žica ali debela pločevina z Jesenic) oziroma aktivno pokrivanje tistih področij, ki so za prihodnjo strateško naravnost Slovenskih železarn posebnega pomena (zagotovitev dodatnih izvoznih količin).

5. Prihodnja vloga in sodelovanje Mc Kinseyja

Od septembra 1989 dalje bo potekala tudi druga faza projekta Mc Kinsey, v kateri sta dve težišni točki:

a) Izpeljava operativnega programa izboljšave produktivnosti (posebno za Jesenice ali v nasprotnem primeru za Ravne), da bi ugotovljene potencialne izboljšave z vpeljavo dodatnih ukrepov zaključili in istočasno poleg učinka rezultatov dosegli tudi učinek usposabljanja delavcev.

b) Razčlenitev strukturnih opcij ter pomoč vodstvu Slovenskih železarn pri oblikovanju nove podjetniške organiziranosti.

Ti ključni točki naj bi bili končani do konca decembra 1989.

Realizacija predlogov in riziki

Hitra in dosledna realizacija predlaganih ukrepov je za prihodnost Slovenskih železarn bistvenega pomena, ker se v zadnjem času povečujejo znamenja, da je vpeljava izdelanih izsledkov v nevarnosti. Vedno bolj je prisotna bojazen, da skupni projekt Slovenskih železarn ne bo postal aktiven program razvoja, kot je bilo prvotno dogovorjeno.

Najbolj očitna so nasprotovanja (rivaliteta) in nezaupanje med železarnami ali celo znotraj posameznih podjetij ter pomanjkanje resnične volje in pripravljenosti za spremembe. Zdi se tudi, da je treba o tem, da so strukturne spremembe res nujne in potrebne, s primernimi informacijami in razgovori prepričati predvsem spodnje vodstvene nivoje.

Vidiki in širši pomen projekta Slovenske železarne

Strokovnjaki Mc Kinseyja so na podlagi njihovih dosedanjih izkušenj prepričani, da Slovenske železarne lahko postanejo tudi po zahodnih merilih uspešno produktivno in profitno podjetje. Za to potrebni ukrepi in programi so sicer zelo zahtevni, vendar ob koncentraciji vseh sil in ob omenjenih predpostavkah tudi uresničljivi.

Prevladujoč pomen tega projekta ter njegovo hitro in strnjeno obdelovanje lahko utemeljimo s tremi razlogi:

1. Za posamezne železarne in za skupno podjetje je možno kljub delnim posegom, ki so za posamezne železarne srednjeročno potrebni, izdelati plodne osnove oziroma podjetniške koncepte, ki bodo zagotovili določen pozitivni vpliv na prihodnjo rast in zagotovitev delovnih mest.

2. Večja sposobnost Slovenskih železarn lahko pozitivno vpliva tudi na slovenske predelovalce, s čimer bo SOZD zelo veliko prispeval h konkurenčni sposobnosti te za Slovenijo tako pomembne industrije.

3. Konstruktivno in uspešno izvajanje obdelanih izsledkov pa bo najbolj vplivalo in se odrazilo v drugih industrijskih panogah v Sloveniji. Če bi namreč produktivnostne podatke in konkurenčnost Slovenskih železarn (v primerjavi z zahodnimi konkurenti) prenesli tudi v druga podjetja oziroma veje industrije v Sloveniji, bi to pomenilo, da je Slovenija pred dramatičnimi strukturnimi spremembami. Če bi Slovenske železarne s svojim dobrim primerom dokazale, da se tudi v danih razmerah lahko nekaj premakne in da se po podatkih lahko primerjamo z zahodnimi podjetji, bi bil tudi na začetku študije omenjen simbolični učinek tega projekta nedvoumno dosežen.

Na koncu študije so strokovnjaki firme Mc Kinsey zapisali, da v Slovenskih železarnah obstajajo pozitivni potenciali in odmevnost ter pripravljenost za sodelovanje. Tudi po njihovem mnenju leži glavni izziv pri najvišjem vodstvu podjetij oziroma pri pristojnih političnih oblasteh, ki morajo prav tako pokazati voljo in pripravljenost za predlagane strukturne spremembe. Nujnost in potrebnost teh sprememb pa morajo pozitivno predstaviti ne le svojim sodelavcem, ampak tudi širši javnosti.

(Iz gradiva za delavski svet SOZD pripravila Lilijana Kos)

Razpis Pantzove nagrade

Delavski svet Železarne Jesenice, v skladu s 6. členom pravilnika za podelitev Pantzove nagrade na 21. seji, 31. julija, razpisuje natečaj za podelitev Pantzove nagrade v letu 1989.

Pravico sodelovanja na tem natečaju imajo vsi delavci Železarne, pa tudi druge osebe izven Železarne, ki s svojim delom na področju metalurške in drugih tehničnih dejavnosti, ki so vezane zlasti na tehnologijo in tehniko, bistveno vplivajo na rast delovne organizacije kot celote in s tem prispevajo k uveljavljanju Železarne Jesenice doma in v tujini.

Rok prijave je tri mesece (to je do 17. novembra 1989). Prijave na razpis je treba nasloviti na oddelke za gospodarjenje, plan in inovacije v Sektorju za gospodarjenje, študije in informatiko Železarne Jesenice.

Prijavi mora biti priložena dokumentacija, na osnovi katere bo posebna komisija izbrala nagrajenca.

Višina nagrade je po sklepu delavskega sveta Železarne pet povprečnih mesečnih neto osebnih dohodkov na zaposlenega iz zadnjih treh mesecev pred podelitvijo nagrade. Poleg nagrade prejme nagrajenec še plaketo in diplomu.

Vse informacije v zvezi s prijavo lahko zainteresirani dobijo na oddelku za gospodarjenje, plan in inovacije.

O tem statutu

V prejšnji številki Železarja ste lahko prebrali predlog statuta železarne, s katerim naj bi si po novem urejali prihodnje delo. Na referendumu bomo sprejemali ta statut, zato je še kako pomembno, da pred sprejemom razčistimo določene nejasnosti, saj referendum zahteva temeljite priprave in ga ne moremo ponavljati večkrat na leto.

Opozoriti velja na 39. člen (prej 43. člen), ki govori o pogojih, kdo je lahko imenovan za predsednika, namestnika predsednika in podpredsednika. Pogoj je namreč visokošolska izobrazba in 5 let dela v gospodarstvu.

Če je taka zahteva razumljiva za predsednika, bolje bi bilo, če bi bil to generalni direktor, pa je kar malo zastarelo, predvsem v modernem razumevanju možnosti izbiranja predsednika, da tako omejitev zapišemo tudi za ostale člane. Možnost izbire se tako zoži, nekaj preteklih izkušenj, tudi v poslovnem odboru, pa kaže, da je taka omejitev prej ovira kot spodbuda za izbor najboljših. Niso najboljši samo taki z visoko izobrazbo ali pa taki, ki so toliko let delali v gospodarstvu. Zatorej si kaže to možnost izbiranja dopustiti in pogoje določiti v posebnem organizacijskem aktu.

Nikjer ni rečeno, da nekdo izven gospodarstva ne bi bil sposoben pokriti kakšnega področja, zatorej kaže o tem razmisliti.

Razmisli pa velja tudi o 74. členu (prej 75. člen).

Če želimo začeti delati po novem in omogočiti delo tudi novim ljudem, potem je potrebno, da naenkrat prenehajo veljati mandati tako predsedniku, podpredsedniku, direktorjem TOZD-ov, delovne skupnosti itd., da se imenujejo vršilci dolžnosti ter nadaljujejo aktivnosti v skladu s statutom, ne glede na to, kolikšen del mandata so že opravili. Predlagan sistem (nekaj tako, nekaj drugače) bo lahko prej ovira kot spodbuda za skupno prizadevanje, začeti delati drugače, bolj sodobno, upoštevajoč predvsem znanje, pa tudi svetle izkušnje tradicije.

SKR

Kaj je novega v sindikatu Zaostrovanje zahtev po razbremenitvi gospodarstva in zahtev po ustreznem financiranju zdravstva, šolstva...

Tudi na sindikat prihaja vedno več protestov in zahtev, naj sindikat odločneje zastavi aktivnosti za razbremenitev dohodka in osebnih dohodkov v gospodarstvu. Te zahteve so v celoti skladne s pobudami in predlogi, ki jih je Republiški sindikat že posredoval Izvršnemu svetu skupščine in sami Skupščini Slovenije pred približno enim letom in jih je nekajkrat tudi konkretiziral. Zahteva, ki jo je oblikoval sindikat, je v tem, da se temeljito proučijo sedanje obremenitve gospodarstva in da se prečistijo ter ukinejo vsi tisti prispevki, davki, takse, članarine, ki ta trenutek, torej v času težke ekonom-

ske krize, niso nujno potrebni.

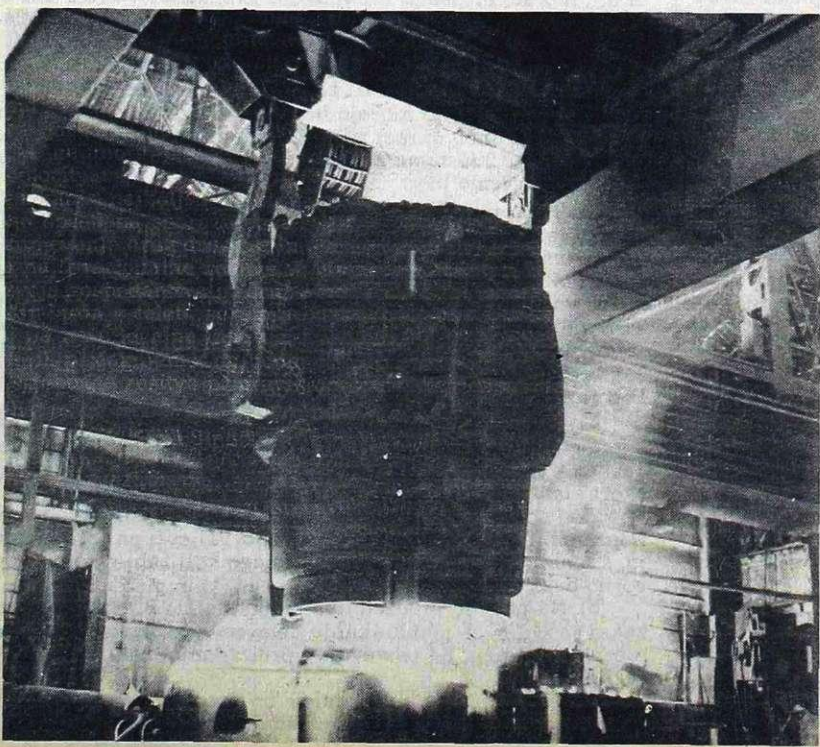
Dogaja pa se ravno nasprotno. Dohodek in osebni dohodki so vedno bolj obremenjeni, prometni davki naraščajo, organizacijam družbenih dejavnosti, predvsem zdravstvu in šolstvu, pa primanjkuje denarja za normalno delovanje. V taki situaciji prihaja od tega, da se vedno bolj pogosto, vsaj navidezno, pojavlja konflikt med gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi, tisti, ki bi v veliki meri lahko pomagali, pa ne ponudijo boljše sistemske rešitve. Jasni protesti nekaterih delovnih organizacij povedo, da delavci v gospodarstvu nasprotujemo avtomatskemu oziroma administrativnemu dvigovanju raznih prispevnih stopenj, kar pa ne pomeni, da smo proti temu, da bi se bi plačali zdravstvo, šolstvo itd. Ne strinjamo se z načinom, kako se spreminjajo prispevne stopnje, kajti o dodatnih sredstvih se odloča tudi mimo udeležencev v tem odnosu.

Če res želimo razbremeniti gospodarstvo, potem smo dolžni zahtevati spremembo financiranja družbenih dejavnosti tako, da bo slehernemu jasno, kaj financiramo in koliko nas posamezni program stane. Zahteva tudi, da se tako v gospodarstvu kot v družbenih dejavnostih skupno zavzamemo za racionalno delovanje vseh, brez odvečne družbene nadgradnje, ki ne more prispeti k takšnim odločitvam.

V času iskanja najboljših rešitev se moramo opreti na sporazumevanje in razumevanje drug drugega in če želimo najti racionalne rešitve v korist razvoja gospodarstva in družbenega standarda v celoti, se moramo opreti na naše legalne institucije, od katerih pričakujemo, da bodo ustrezne strokovne rešitve pripravile čimprej.

Predsednik KOO Sindikata Železarne Jesenice
Edo Kavčič

Dopisujte

Vlivanje v Jeklarni 1 (foto: Irena Kučina)

Izobraževanje ob delu v šolskem letu 1989/90

Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice vpisuje v naslednje oblike izobraževanja:

— 1. letnik srednjega usmerjenega izobraževanja ob delu za poklic ekonomski tehnik

Pogoji za vpis:

- dokončana osnovna šola in
- delovne izkušnje.

— 1. letnik srednjega usmerjenega izobraževanja ob delu za poklic blagovni manipulant (III. stopnja zahtevnosti del)

Pogoji za vpis:

- dokončana osnovna šola,
- delovne izkušnje.

Kandidati naj prijavi priložijo spričevalo o končani osnovni šoli, rojstni list, poročni list in potrdilo o zaposlitvi.

— v 3. in 4. letnik srednjega usmerjenega izobraževanja za poklic ekonomski in upravno administrativni tehnik se lahko vključijo kandidati, ki imajo dokončani 1. in 2. letnik ustreznih smeri v srednjem izobraževanju.

— Osnovna šola za odrasle od 1. do 8. razreda. Šolanje je brezplačno.

— Verificirani programi za II. stopnjo zahtevnosti del in nalog, in sicer:

- kuharski pomočnik,
- natakarski pomočnik,
- receptorski pomočnik,
- sobarica.

— Verificirani program za izpopolnjevanje za II. stopnjo zahtevnosti del in nalog v skladiščih:

- Pogoji za vpis:
- dokončana osnovna šola,
- dokončanih 6 razredov osnovne šole in
- delovne izkušnje.

— Verificirani nadaljevalni program srednjega izobraževanja za poklic mednarodni špediter:

- pogoji za vpis:
- dokončani program srednjega izobraževanja
- delovne izkušnje.

Informacije na ☎ 81-072.

Seja delavskega sveta DSSS

Delavski svet Delovne skupnosti skupnih služb je na 28. seji 21. septembra pri pregledu sklepov ugotovil, da so bili realizirani oz. so v izvajanju.

Na predlog direktorice SGŠI je delavski svet dvema sodelavkama na ER-Cu potrdil izplačilo enkratnih denarnih nagrad. Prav tako je delavski svet na predlog direktorja FRS potrdil izplačilo enkratnih denarnih nagrad osim delavcem tega sektorja.

Pritožbe treh delavcev delovne skupnosti skupnih služb, ki so se pritožili na razporeditve na osnovi objave, bo delavski svet obravnaval na prihodnji seji.

Glede podaljšanja mandata samoupravnim organom delovne organizacije in delovne skupnosti skupnih služb je delavski svet ugotovil, da vsi zapisniki samoupravnih delovnih skupin še niso prispeli in bo CSI ugotovil rezultate glasovanja na zborih delavcev o podaljšanju mandata.

Delavski svet delovne skupnosti je po obravnavi potrdil dopolnitve in spremembe pravilnika o postopku in načinu oblikovanja cen izdelkov in storitev s tem, da industrijska prodajalna začne poslovati kot prodajalna odprtega tipa 1. oktobra 1989 in naj bi do 31. decembra 1989 obratovala poizkusno, nakar bi na podlagi praktičnih izkušenj, pobud delavcev in tržnih gibanj uveljavili morebitne spremembe pogojev poslovanja. Sklenjeno je bilo tudi, da bodo ugodnosti za delavce in upokojene železarne začele veljati 1. januarja 1990, če bodo te olajšave sprejete v okviru gospodarskega načrta za leto 1990.

Delavski svet je na predlog direktorja Sektorja inženiring potrdil izločitev osebnega avtomobila VW golf, ki je potrebna zaradi iztrošenosti in prevelikih vzdrževalnih stroškov. Avto se prodaja na licitaciji.

Prav tako je na predlog direktorja Sektorja inženiring potrdil tudi izločitev avtomobila kombi zastava 345 K (sedanja vrednost nič), ki je potrebna zaradi iztrošenosti, s tem, da mehanična delavnica za popravilo avtomobilov demontira uporabne dele, ostanek avtomobila pa se fizično uniči (poslati v staro železo in stehati).

Delavski svet daje pobudo, da se v prihodnje za nakup avtomobilov uporabi sistem staro za novo.

Na predlog direktorja Sektorja inženiring je delavski svet potrdil inventurno komisijo za inventuro investicij v teku in orodja v rabi v skladiščih osnovnih sredstev št. 65, 66 in 67 v sestavi: Viljem Ferk, Božo Černe in Franc Bizjak.

Na predlog direktorja Sektorja inženiring je odobril izločitev osnovnih sredstev iz str.mesta 75400 in jih zaradi reorganizacije železarne prenesel na str.mesto 80110.

EN

Kadrovsko rolanje po sceni

Pa si lahko razne kadrovske kuhinje v tej naši ozki dolini oddahnejo. Naj se nič ne trudijo s tem, ko razglašajo, kdo vse bo novi župan, pa izvršnik itd.

Kar je bilo še pred leti pobožna želja, namreč, da bi lahko sposobni in pripravljeni ponavljali mandat (tudi v tej naši jeseniški zgodovini bi se kakšen dober župan ali izvršnik našel), se bo sedaj morda lahko uresničilo.

V drugem členu predloga ustavnega zakona je namreč zapisano, da se pri uporabi določb ustave o omejitvi ponovne izvolitve oziroma imenovanja ne

šteje čas opravljanja funkcije člana delegacije oziroma delegata v skupščini, funkcionarja v skupščini, predsednika oziroma člana izvršnega sveta in funkcionarja, ki vodi upravni organ, v mandatnih dobah pred uveljavitvijo mandata.

Torej, poenostavljeno, vsi dosedanja so lahko ponovno izvoljeni, le na neposrednih, tajnih volitvah se bodo morali soočiti s tistimi, ki bodo morda pripravljeni kandidirati. Pa kakšen program tudi ne bo odveč.

Program za jutrišnji čas velikih odgovornosti in preizkušenj.

Tehniška dediščina — bogastvo ali breme? (41)

Premična dediščina (6) Značke in znaki

Med zanimivostmi, ki jih lahko prištevamo celo med dediščino, so vsekakor tudi načini označevanja in zaščite imena podjetja železarne in njenih izdelkov. Železarna ima od leta 1953 registriran zaščitni znak (v Zvezni upravi za patente pod številko 12851 z dne 20.11.1953), ki ga (predlog) Statut Železarne Jesenice (v 4. členu) opredeljuje takole:

»Zaščitni znak je sestavljen iz zobatega kolesa in obrisa metalurškega delavca, predvsem glave in obeh ramen. Na desni rami v polkrogu zobatega kolesa drži delavec na rami kladivo tako, da se vidi štirje njegovi prsti, palec pa ne. Zobato kolo sega do vrha glave in spodaj do roke. Zobato kolo ima 11 zob, delavec pa ima na glavi zaščitni metalurški klobuk in metalurška očala.« (Priloga Železarja št. 37. z dne 21. september 1989).

Gorenjski fužinarji so v prejšnjih stoletjih označevali svoje izdelke s posebnimi tovarniškimi žigi, ki so jih vtisnili pri izdelavi. Ti žigi so navadno izražali identiteto proizvajalcev (npr. Ruardi, Zois itd.), predvsem pa so izdelke varovali pred nelegalno konkurenco, saj so gorenjski fužinarji vedno uživali velik ugled v svetu. Tudi Kranjska industrijska družba je prevzela večino zaščitnih znakov, tako da so imeli jeseniški izdelki oznako »SAVA«, bohinjki in javorjniški pa oznako »ZOIS«. Kranjska industrijska družba posebnega splošnega znaka sicer ni imela, je pa povsod dosledno dodajala svojo kratko KIG oz. KID.

Med zanimivostmi gotovo sodi tudi

označevanje obratov s posebnimi značkami, ki so jih delavci morali nositi med delovnim časom. Tovarniški vestnik (1.11.1939) je celo objavil katalog znakov: »Znaki so izdelani v barvah tako, da imajo rdečo barvo znaki vroče delujočih obratov, modro barvo znaki hladno delujočih obratov ter rumeno, zeleno in belo barvo pomožni obrati KID« (št. 21, str. 7). Na vseh znakih, ki so bili celo emailirani, je narisan simbol za posamezno dejavnost oz. obrat (npr. plavž, valjenice, kolobar žice, ponovce itd.). Povojni poskus obnovitve tega načina označevanja se ni posrečil, zaradi delovne discipline pa so delavci

morali nositi čelade, ki so bile različno obarvane.

Po drugi svetovni vojni se je izdajanje značk različnih obratov in železarne izredno razmahnilo in le redki zbiralci so uspeli zbrati kompletno zbirko. Menda je prva povojna značka izšla ob otvoritvi izgradnje valjarne 2400, medtem ko je znak Železarne z že omenjenim likom izšel večkrat v različnih variantah, serijah in oblikah, pa tudi na različnih materialih.

Tehniški muzej ima v svoji zbirki nekaj primerkov, ki so slučajno našli pot do muzeja, čeprav bi vsak na novo izdelan znak moral najprej in predvsem najti pot do tehniške zbirke. (se nadaljuje)

Tone Konobelj

Svoje izdelke
so pri KID označevali
s posebnimi, registriranimi znaki

ZNANKI PO NAŠIH OBRATIH

Katalog in nekaj znakov iz leta 1939
(fotoarhiv Tehniškega muzeja)

Nekatere povojne značke

Peti teden upokojencev občine Jesenice

Letos Zveza društev upokojencev občine Jesenice od 2. do 7. oktobra organizira že peto leto zapored teden upokojencev občine Jesenice, s katerim želi na eni strani čimbolj animirati upokojence, na drugi strani pa tudi opozoriti na probleme, s katerimi se upokojenci v občini in nasploh srečujejo. Letošnji program vsebuje:

Ponedeljek, 2. oktobra, ob 17. uri: v klubski sobi Kosove graščine na Jesenicah okrogla miza o materialnem, socialnem in zdravstvenem stanju upokojencev občine;

torek, 3. oktobra, ob 9. uri: meddruštveno ekipno tekmovanje v streljanju z zračno puško na strelišču v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku (organizator DU Javornik-Koroška Bela);

sreda, 4. oktobra, ob 10. uri: na kegljišču hotela Larix meddruštveno ekipno tekmovanje v kegljanju na asfaltu (organizator DU Kranjska Gora);

ob 16. uri: v Šahovskem domu na Jesenicah meddruštveno ekipno tekmovanje v šahu (organizator DU Jesenice);

ob 18. uri: koncert ženskega pevskega zbora DU Javornik-Koroška Bela in moškega pevskega zbora DU Jesenice v domu upokojencev Franceta Berglja na Jesenicah;

četrtek, 5. oktobra, ob 15. uri: na balinišču v Žirovnici meddruštveno ekipno tekmovanje v balinanju (organizator DU Žirovnica);

K sodelovanju so povabljene tudi ekipe pobratenega Društva upokojencev Trbovlje.

sobota, 7. oktobra, ob 10. uri: srečanje upokojencev občine na Poljanah s kulturnim programom. Priložnostni govornik bo predsednik ZDU Slovenije Milan Kožuh.

Za vse udeležence bo organiziran brezplačni avtobusni prevoz na Poljane, kjer dobijo brezplačno tudi topli obrok. Udeleženci so se morali zaradi racionalizacije prevoznih in prehrane do danes, 28. septembra, prijaviti v svojih društvih.

V tem tednu bodo tudi društva upokojencev v Ratečah, Kranjski Gori, na Dovjem, Jesenicah, Javorniku-Koroški Beli in Žirovnici organizirala razne društvene aktivnosti.

Letošnji teden upokojencev bo potekal v počastitev 60-letnice mesta Jesenice, pokrovitelja srečanja pa sta Občinski svet zveze sindikatov Jesenice in Železarna Jesenice.

Nekaterim staršem na Plavžu, pa morda še kje, v premislek

Nekatere starše, sodeč po tem, kar se dogaja v našem neposrednem okolju, verjetno pa tudi mnogokje drugje, prav nič ne zanima, kaj njihovi otroci počenja, kadar niso v šoli. Izgleda, da živijo svoje življenje, otroci pa svojega, ali pa so mnenja, da otroci na drugih dvoriščih lahko počenja, kar hočejo. Pri tem ne mislimo samo na to, kar vzburja naše okolje in občane, temveč tudi na vzgojo in prihodnost teh otrok, nekaterih popolnoma prepuščenih samim sebi, saj je vendarle še vedno prvi vzgojni dejavnik dom, oziroma starši, ki imajo tudi odgovornost do svojih otrok.

Da bomo konkretni. V našem primeru gre za območje med najstarejšimi stolpnici na Plavžu in Tavčarjevo cesto, kjer moramo stanovalci, zlasti v pritličju in nižjih nadstropjih, skoraj dan za dnem po ves dan poslušati kričanje in razgrajanje množice otrok, ki se zberejo iz ožje in širše okolice ter se s hokejskimi palicami podijo za žogico na asfaltirani dovozni cesti. Ali poslušati kričanje in divjanje skoraj vedno istih otrok za stolpnici in gledati, kako plezajo po drevmu in strehi transformatorja in lomijo veje dreve, velikokrat do trde teme. Ali pa morajo skoraj redno vsak dan od dopoldanskih do poznih večernih ur pod istim pritličnim balkonom devetindesetletne stanovalke poslušati bolj ali manj bučno grupo mladih iz širše okolice, ki se jim skoraj redno pridružujejo posamezni ali cele grupe motoriziranih sovrstnikov, ki kot za stavo »brenčijo« in smradijo pod okni ali celo razkazujejo svoje motoristično znanje.

Ob odprtih oknih oziroma balkonih v pritličjih in prvih nadstropjih ni mogoče normalno komunicirati in poslušati radia ali televizije, da ne omenjamo stanovalcev, ki zaradi dela v nočni izmeni počivajo ali dojenčkov oziroma majhnih otrok. Nobena prošnja, nobeno opozorilo nekaterih stanovalcev, niti opozorila šole, ne zaležejo. Otroci celo nedostojno in žaljivo odgovarjajo, se pačijo..., starši pa za to vedo ali ne vedo, vemo le to, da se ne spremeni nič, kljub temu, da so bili otroci na vse to večkrat opozorjeni tudi v šoli.

Pa ne, da ne bi razumeli otrok in mladih in njihovih potreb po sprostitvi, združevanju, norčijah in podobno; ne razumemo le tega, da le nekaj minut oddaljeno veliko asfaltirano športno igrišče sameva, zlasti ob prostih sobotah in nedeljah, ko je hrup okrog naših stanovanj največji. Ne razumemo, da si mladi, med njimi tudi nekateri srednješolci, ne izberejo za združevanje primernejšega prostora, kjer ne bi motili nikogar, ne pa, da se izzivalno zbirajo na istem mestu, kjer resnično motijo stanovalce, ali da si ne poiščejo aktivnosti, kjer bi preživljali svoj prosti čas in sproščali energijo. Še enkrat naj omenimo, da so to otroci in mladi iz širšega plavškega območja, ki se prav nič ne ozirajo na prebivalce in njihovo počutje, ker so pač na »tujem« terenu.

Naše stolpnice so med glavno cesto in dosti prometno Tavčarjevo cesto, ki povzroča precej hrupa in če dodatno še to, kar smo napisali, velikokrat hrupnost dosega nevzdržne razmere. Veliko opisanih primerov bi lahko označili kot očitno kršenje javnega reda in miru, vendar razen posameznih stanovalcev nihče ne poseže v to. Vemo, da je kričanje otrok okrog hiš bilo in bo, toda to, kar mi doživljamo, presega vse meje, še zlasti, ker je omenjeni prostor postal zbirališče otrok širšega območja. Zato pozivamo in prosimo starše, naj na to pomislijo in naj se vživijo v naše bivalne razmere. Naj nekaj svojega prostega časa namenijo tudi svojim otrokom in naj jih usmerijo v organizirane aktivnosti, zlasti športno-rekreativne, ki jih na Jesenicah ni malo. Želimo pa tudi, da bi se tu in tam vsaj v večernih urah, ko hrup doseže višek, po Tavčarjevi cesti sprehodili tudi delavci milice ali občinski redar.

Prizadeti stanovalci

V nedeljo sejem na Dovjem

V krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana zavzeto nadaljujejo z živahnim družabnim življenjem. Člani sekcije za ljudske običaje pri KUD Jaka Rabič v nedeljo, 1. oktobra, pripravljajo prvi vaški sejem na Dovjem. Sejmi imajo v tej prijetni vasi sicer večstoletno tradicijo, saj so jih prirejali vse do leta 1941, to je do začetka druge svetovne vojne.

Po 48. letih bodo sedaj sejem spet obnovili. V goste bodo povabili najrazličnejše obrtnike z domačo robo, aktiv kmečkih žena bo pripravil najrazličnejše domače dobrote. Sejem se bo v nedeljo začel že v dopoldanskih urah in se popoldne nadaljeval z različnimi družabnimi igrami in plesom sredi vasi.

Na sejemskem prostoru bo tudi stojnica turističnega podmladka Osnovne šole 16. decembra Mojstrana, ki bo predstavil svojo bogato dejavnost, ena stojnica pa bo namenjena tudi boljšemu sejemu.

J.R.

Lojze Tarfila, slikar iz Železnikov, v razstavnem salonu DOLIK

Jutri, v petek, 29. septembra, bodo ob 18. uri s krajšim kulturnim programom v razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar odprli razstavo slik Lojzeta Tarfila iz Železnikov, ki se s to razstavo že enajstič samostojno predstavlja, sodeloval pa je tudi na trinidesetih skupinskih razstavah.

Likovni kritik Andrej Pavlovec v svojem zapisu pravi, da se je slikar Lojze Tarfila po desetletnem trdem delu dokopal do svojega obravnavanja kompozicijskih rešitev slik, kar je imelo za posledico tudi posebne poglede na reševanja splošnih kolorističnih problemov, dokopal pa se je tudi do lastnega slikarskega rokopa. Le-ta se kaže v odločnih potezah čopiča, ki za seboj pušča široko sled, s katero uglašuje celotno sliko na tonsko vrednost barve. Njegovo slikanje, pravi kritik, zajema resnične predmete v pokrajini in naravi, svoj motivni svet pa je zadnji čas razširil iz zgornjega konca Selške doline tudi na druge pokrajine, vendar ostaja zvest rodnim domači in znani pokrajini.

Lojze Tarfila se pri izbiri motivov odloča za takšne, ki s svojimi diagonalami ustvarjajo perspektivistično poglabljanje v globino in kjer se diagonalne osi srečujejo skoraj v sredini slike. S takim izborom motiva slikar zadovoljuje svoj realistični odnos do pokrajine, vendar kljub obstajanju na zelo široko pojmovani realistični poziciji ni eden izmed tistih slikarjev, ki hočejo in zmorejo naravo prepisovati do

vseh tistih podrobnosti, ki jih ob dani predmetnosti tudi vidijo. Tarfila pri svojem slikanju marsikatero podrobnost opusti na račun jasnejše pregledne kompozicijske zgradbe slike in svoje-mu slikarskemu hotenju tako podreja motivni kakor tudi barvni svet.

Sedanje slikarsko izpovedovanje Lojzeta Tarfila teži k svobodnejši obravnavi osnovnih elementov barv in njihovih odnosov do forme. Slikar slika z akrilnimi barvami, ki zaradi hitrega sušenja zahtevajo skoraj enak postopek slikanja kakor tehnika akvarela. Akrilne barve tudi ne dovoljujejo doslikav in preslikav, kakor oljna barva in tudi izbira posameznih barv je omejena le na modro, zeleno, rjavo in oker ter belo in črno. To pa je tudi skoraj vsa slikarjeva paleta, s katere pobira barve in jih s trdimi, skoraj kot izklesanimi potezami čopiča polaga na platno, kjer mu pomagajo ustvariti organizem slike, ki je skoraj skrajno sumirana vizija krajinskega pojava, osredotočenega na trdno kompozicijsko zgradbo.

Likovni kritik Andrej Pavlovec poudarja, da se Lojze Tarfila odmika, oziroma se je že zdavnaj odrekel veristi-

čnemu prepisovanju narave in se približuje slikarskemu doživetju, ko se nekako oddaljuje od konkretnih oblik in jih slika skoraj le še kot osebno doživetje, videnje in dožemanje narave. To pa pomeni, da slikar raziskuje možnosti za razpuščanje naravnih form v amorfnе barvne nanose, ki se spajajo na subtilen in živahen način. Pri slikanju opažamo, kako ga bolj kot opazovanje pokrajine ali narave veže na slikarsko dožemanje izkušnja celovitega dožemanja narave, kar pomeni prestop iz objektivnosti v novo občutljivost, ki jo pogojuje današnji čas in iz njega izvirajoča potreba, ki določa slikarjev odnos do narave. Ta odnos, zaključuje Andrej Pavlovec, pa ni nasilen, je umirjen in preiščujoč in o tem nam govori tudi barvni nanos, enovita ubranost tonov, ki jih oživljajo nenadni svetlobni predori, tako da se nam zdi, kot da poteze s čopičem niso dokončne, ampak se pred našimi očmi še spletejo v atmosfero slike.

Naj omenimo, da je petinidesetletni slikar rojen v Ljubljani, kjer je tudi dokončal šolo za oblikovanje, sicer pa je zaposlen kot oblikovalec pri Iskri v Železnikih.

Razstava slik slikarja Lojzeta Tarfila bo v razstavnem salonu DOLIK na ogled do vključno 11. oktobra. Salon je odprt vsak dan razen sobot popoldan in nedeljo, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Daniel Demšar razstavlja v Kosovi graščini

V prostorih Kosove graščine si lahko do 7. oktobra ogledate razstavo del slikarja, grafika in ilustratorja Daniela Demšarja. Razstava je odprta vsak dan razen sobot popoldan in nedeljo od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

Deset let po diplomi na ljubljanski likovni akademiji se Daniel Demšar predstavlja s rezultati desetletnega ustvarjanja na področju ilustracije, čeprav ga poznamo tudi kot slikarja in grafika. Od svoje prve ilustrirane knjžice — Zgodba o razvajanju cesarici (Desanka Maksimović, MK 1979) do knjige Med bogovi in demoni (Alenka Goljevšček, MK 1988) je prehodil bogato in raznoliko ilustratorsko pot. Če ga v Zgodbi o razvajanju cesarici odkrivamo kot preprostega, čeprav svežega in duhovitega ilustratorja začetnika, so njegove ilustracije v knjigi Med bogovi in demoni mnogo več kot samo ilustracije. Boris A. Novak v spremnem besedilu omenjene knjige med drugim pravi: »Smemo reči, da je treba besedo ilustracija v primeru Daniela Demšarja razumeti v izvirnem etimološkem pomenu latinskega glagola illustrare — razsvetliti: ne kot mimetični posnetek, temveč kot likovno govorico, ki razsvetli upodobljene mitološke like.«

V vmesnem obdobju se vrstijo Najdi-hojce in Čebelice, Velike, Male in Izobraževalne slikanice, Pisanice in druge knjižne izdaje za manjše in večje otroke; pa Cicibani, Kurirčki in drugo.

Smisel za humor in poetičnost sta lastnosti, ki jih v Demšarjevem opusu poleg visoke likovne profesionalnosti najprej opazimo. Brez dvoma so številne domislice, ki so jih polne njegove »prepesnitve« in »dopesnitve« besedil tista likovna kvaliteta, ki jo otroci najhitreje opazijo in sprejmejo.

Danielu Demšarju so literarne predloge vedno znova izziv za ustvarjalno likovno raziskovanje. Zato spreminja likovne tehnike, zato se tudi njegov slog spreminja, vendar ga v doslej objavljenih delih kljub temu ni težko razpoznati. Saljivost in lirčnost smo pri našem avtorju že omenili, a ne smemo pozabiti tudi njegovega smisla za ironijo. Vendar je morda zanj le najbolj značilna pravilnost, ki se posebej izraža v značilni nasičenosti in kontrastni barvitosti.

Zdi se, da je Demšarjevo poznavanje otrokovega doživljajskega sveta tako samodejno, da ne čuti potrebe po posebnem vzvičanju vanj. Njegove likovne podobe literarnih predlog so veliko bolj neposredno doživete kot podoživete. Zaradi svoje brezprizivne zapisanosti likovni umetnosti razen redkih izjem skoraj ni opaziti nihanja v kvaliteti ilustracij, naj si bodo namenjene majhnim ali velikim otrokom in odraslim. Kot v sebi zaključeni likovni organizmi največkrat delujejo kot samostojne slike.

Motivni svet narekujejo slikarju literarne predloge, vendar je povsem očitno, da Daniel Demšar največkrat s posebno ljubeznijo, humorjem in izrednim znanjem upodablja živalski svet. Veliki godrnjavec, Lisica in kozica, Mama žaba in žabčki, Kužmucke, Kuža Luža, že v naslovih povedo, kdo so glavne osebe. V knjigi Igrarije, besedne čarovnije (Berta Golob, Velika izobraževalna slikanica, MK 1988), v kateri pisateljica preko igre uči otroke jezi-

kovnih pravil, je Daniel Demšar ustvaril izjemno kvalitetne, duhovite in inventivne živalske zgodbe. Živobarvni živalski prizori »govorijo« predvsem s sliko; besedilo se kot drugotno pojavlja največkrat v oblačkih. In šele tako je učenje res lahko predvsem igra. Daniel Demšar je knjigo oblikoval v celoti in pisateljino misel uresničil na svoj izvirni način.

V otroškem koledarju (Tiskarna Povše 1985, za leto 1986) prav tako nastopajo predvsem živali. Krti, ki prekopavajo zemljo, nam predstavljajo pomlad, žabe in polži poletje, za jesen se slikar poslužuje mravelj, ki barvajo listje drevja; pasja gostija s klobasami naznanja bližajočo se zimo, ki jo ponazarja še sneženi mož, obkrožen z zajci pri zimskem športu. Koliko radoživosti in humorja, koliko duhovitih domislic! Mravlje niso le slikarke, so tudi začetrice v šoli, ki jim računanje ne gre v glavo! Aleksander Bassin je v katalog ob razstavi Demšarjevih ilustracij v Bežigradski galeriji leta 1985 zapisal: »Demšar kot da je animistični posebej za otroško domišljijo...« In vendar Daniel Demšar ne ostaja le pri živalih! Dimnikar je črn grof (Ervin Fritz, DDU Univerzum 1983) nam v barvnih ilustracijah predstavi vrsto poklicev. Slikar je kompozicije duhovito dopolnil s primitivnimi otroškimi risbami kot simboli. Zelo uspele so njegove igralne karte Črni dimnikar (DDU Univerzum 1983). Po njih je Ervin Fritz napisal knjigo verzov. Z Upornikom (Ludvik Mrzel, MK 1985) se je lotil socialne teme in se pri tem uspešno poslužil predvsem ekspresionističnega izraza in črnebe risbe. Dogaňanje v Modri kapi in začaranem volku (Branka Jurca, MK 1986) je postavljeno na travnik s cvetočimi marjeticami. Volkovo drugačnost poudarja maska, ki jo drži v šapi. Slikanica deluje kot »filmski« prikaz spreobra po travniku. Na začetku imamo pred seboj velik travnik z majhnimi marjeticami in majhno deklico. Ko se deklica in volk bližata, postajata vse večja; vse večje so tudi marjetice. Poetično razpoloženje ustvarja nežna barvitost cvetočega travnika.

Povsem drugačna je likovna spremljava Pasje zloženke (Marjan Kramberger, MK 1987). Duhovita in nekonvencionalna zgodba, ki jo podpira tudi živa neposredna otroška govorica, je Daniela Demšarja spodbudila k izjemni ustvarjalnosti. Vrsta barvnih podob in črnbelih slik nadgrajuje tekst in ustvarja tisto nadrealistično razpoloženje, ki je značilno tudi za pisatelja v Pasji zloženki. S toplimi pastelnimi barvami in s posebnimi izrazi iz prostora, kjer se odigravajo nenavadne pasje zgodbe, je Daniel Demšar dosegel sugestivno nadrealistično vzdušje, ki ga posamezni realistični dodatki (mačkova očala, dežnik, knjiga) še stopnjujejo. Žal so barvne upodobitve v knjigi medle, zato pa so verne reprodukcije črnbelih slik, ki svojo »grozljivost« pravilnost dosega z napetostjo med proporcij figur in prostori, predstavljenimi v nenavadni perspektivi.

Pulj po Pulju 89 kino Železar Jesenice od 2. do 6. oktobra ob 20. uri

2. oktober: Kavarna Astoria

Režija: Jože Pogačnik
Igrajo: Janez Hočevnar — Rifle, Branko Šturbej, Lidija Kozlovič
Zlata arena za glavno moško vlogo — Janez Hočevnar

3. oktober: Hamburger altona

Režija: Vedrag Mihlečić, Mladen Mitrović, Dragutin Krencar
Igrajo: Željko Vukmirica, Mirsad Zulić, Filip Sovagović
Velika bronasta arena

4. oktober: Kuduz

Režija: Ademir Kenović
Igrajo: Slobodan Čustić, Snežana Bogdanović, Mustafa Nadarević, Božo Bunjevac
Velika srebrna arena
Zlata arena za žensko vlogo Snežani Bogdanović

5. oktober: Zbirni center

Režija: Goran Marković
Igrajo: Rade Marković, Duško Kostovski, Dragan Nikolić, Olivera Marković, Kole Angelovski
Velika zlata arena
Zlata arena za scenarij — Dušan Kovačević
Zlata arena za stransko vlogo — Radmila Živković

6. oktober: Vražji raj

Režija: Rajko Grlić
Igrajo: Tom Conti, Susan George, Rod Steiger
Zlata arena za kamero — Tomislav Pintar

Filmsko gledališče v kinu Železar Jesenice

»Dokler bo film zrcalo, v katerem bo vsakdo našel košček samega sebe, bo tudi vabljen in zanimiv« — naj bi bil moto našega drugega ciklusa letošnjega filmskega gledališča, ki bo v kinu Železar na sporedu vsako sredo ob 20. uri od 11. oktobra do 6. decembra.

Predstavili vam bomo naslednjih 9 filmov:

Mesečnica, amer. ljub. komedija — režija Norman Jewison
Poljub ženske pajka, amer. drama — režija Leonard Schrader
Seks, laži in video trakovi, amer. melodrama (Zlata palma Cannes '89)

Obtožena, amer. sodna drama — režija Jonathan Kaplan
Tequila sunrise, amer. krim. film — režija Tobert Townne
Upanje in slava, angl. vojna drama — režija Jonathan Boorman
Pod udarom zakona, amer. komedija — režija Jim Jarmusch
Dragnet, amer. komedija — režija Tom Mankiewicz

Divji ponedeljek, angl. thriller — režija Mike Figgis

Abonmajske vstopnice lahko kupite od 2. oktobra pri blagajni kinu. Cena abonmajskih vstopnic za vseh 9 filmov in katalogom z opisi filmov je 250.000 din.

Vabimo vas, da obogatite svoje jesenske dni tudi s sedmo umetnostjo. Upamo, da vas ne bomo razočarali.

Kino Kranj

Obetaven uspeh naših fotoamaterjev na jugoslovanski razstavi v Radovljici

Foto klub Radovljica je sprejel izvedbo jugoslovanske razstave diapozitivov, jugoslovansko mladinsko razstavo in končno še 13. pokal jugoslovanske fotografije. Razstava v Radovljici bo torej trodelna.

Pokal jugoslovanske fotografije sestavlja dvajset najboljše uvrščenih foto kolekcij iz vse Jugoslavije. Vsak jugoslovanski klub lahko pošlje le po eno kolekcijo, v kateri je zastopano najmanj pet avtorjev s po desetimi fotografijami velikosti 30x40 cm. Od šestinidesetih poslanih kolekcij iz cele države jih je bilo sprejetih enaindvajset. Naš foto klub A. Prešeren je v zveznem merilu dosegel šestnajsto mesto s fotografijami, ki so jih prispevali Kolman, Fink, Avsenik, Sluga in Mulič.

Na zvezni razstavi diapozitivov je član našega kluba Kolman prejel tretjo nagrado za kolekcijo. Skupaj je prispele v Radovljico 615 kolekcij barvnih diapozitivov. Adi Fink ima sprejete štiri diapozitive.

Člana novoustanovljenega foto kluba Jesenice, Franc Črv in Franc Sluga, imata prvi en dia, drugi pa dva sprejeta diapozitiva na tej razstavi.

Na tretji, to je zvezni mladinski foto razstavi, sodelujeta mladinka, člana foto kluba A. Prešeren, brata Sandi in Jani Novak, vsak s po eno fotografijo.

V splošnem letos teče intenzivna foto dejavnost, saj se nam na Jesenicah obetajo še jugoslovanska bienalna foto razstava Človek in jeklo ter mladinski dodelni foto razstavi z naslovom Moje mesto ter Pogled skozi okno.

Vse te razstave bodo posvečene stoletinjski fotografiji in šestdesetletnici mesta Jesenice.

Razstava v Radovljici bo odprta 13. oktobra.

Slavko Tarman

Na podlagi 3. člena sklepa o podeljevanju Čufarjevih plaket in diplom Odbor za družbenoekonomske in samoupravne odnose pri Kulturni skupnosti Jesenice

Razpisuje Čufarjeve plakete in diplome za leto 1989

Čufarjeve plakete se podeljuje organizacijam in posameznikom za:

- posebne dosežke pri ustvarjalnem in poustvarjalnem delu na področju kulturne dejavnosti,
- kvalitetne kulturne dosežke v občinskem in širšem prostoru,
- dosežke strokovnega in znanstvenega dela.

Čufarjeve diplome se podeljujejo organizacijam in posameznikom za:

- aktivnost in uspehe na področju organizacije kulturnih dejavnosti,
- uspehe, ki pospešujejo kulturno dejavnost na področju propagande in publicitete.

Predloge za podelitev lahko dajo občani, kulturne in druge organizacije ter društva.

Pisne predloge z obrazložitvijo je treba predložiti strokovni službi Kulturne skupnosti Jesenice, Titova 65, do 30. septembra.

[illegible]

Začenja se državno prvenstvo

Sarajevska Bosna je dokončno odpovedala sodelovanje v 1. zvezni hokejski ligi. Zato je predsedstvo zveze premaknilo začetek prvenstva za tri dni, tako da se prvenstveni ples prične v petek, 29. septembra.

Muhasti žreb je v prvem kolu poklonil prvo poslastico. Na Jesenicah gostuje ljubljanska Olimpija, ki je v tem trenutku prava neznanka. Na zadnjih tekmah v pripravljalnem obdobju sta se moštvo zelenih pridružila še dva tujca, ki bosta ob Ladiginu in domačih povratnikih tvorila ekipo, ki se bo potegovala za osvojitev državnih prvakov.

Enake želje ima tudi Medveščak, ki je v Zagreb poleg treh sovjetskih hokejistov pripeljal še šest Kanadčanov jugoslovanskega rodu. Od lanske sezone sta ostala še brata Lomovšek ter nekaj domačih solidnih igralcev. Medveščak je nasprotnik Jesenic v drugem kolu v torek v Zagrebu.

Beograjski Partizan se je predstavil kot zelo solidna ekipa že na nedavni prijateljski tekmi. Tudi pri črno-belih računajo na levi dežel tujcev. Trije Sovjeti, nekaj Kanadčanov ter domači hokejisti, ki so že enkrat osvojili naslov prvakov, računajo na visoko uvrstitev.

Drugi beograjski ligaš Crvena zvezda se je tudi okrepila s kanadskimi hokejisti, vendar pa ima nekoliko slabši fond igralcev, tako da bo težko zdržala celotno

prvenstvo. Bo pa ekipa, vredna spoštovanja, in nevarna za presenečenja.

Vojvodina je povsem neznana. Ve se samo, da v tem trenutku še nima svoje ledene ploskve, zato trenira v tujini in Beogradu. Angažirali so tri tujce, ostali igralci pa so vzgojeni doma; vsekakor bo tudi Vojvodina lahko na trenutke presežila.

Moštvo Jesenic se na sezono vneto pripravlja. Podmežaklja je mirna. Fantje se zavedajo, da tako težkega prvenstva še ni bilo, zato so v priprave vložili dosti truda. Trener Ciril Klinar ima na razpolago 22 igralcev. Moštvo je izkušeno, poleg tega pa se je pred prvenstvom preizkusilo v kar številnih tekmah. Če vprašate igralce in trenerja Klinarja, kako bo v prvenstvu, so fantje skupaj s svojim učiteljem redkobesedni. Trener Ciril Klinar-Lilo je v jugoslovanskem hokeju že vrsto let. Dobro pozna razmere, hkrati pa vedno poudarja, da se lahko uspe s trdim delom in samo s trdim delom. Svojim igralcem zaupa in je prepričan, da bo moštvo Jesenic povsem enakovreden tekmeconkurentom v borbi za naslov prvaka. Enakega mnenja so tudi igralci, ki bodo na igrišču poizkušali dokazati, da se lahko uspe tudi brez tujcev.

Ob tej priložnosti prosijo svoje zveste prijatelje za izdatno pomoč s tribun, obe-

nem pa vse obiskovalce tekem v Podmežaklju še posebej prosijo, da jim pomagajo s športnim bodrenjem, brez nepotrebnega metanja predmetov na ledeno ploskev. Na Jesenicah smo vedno znali svoje goste sprejeti športno, obenem pa z glasnim bodrenjem pomagati fantom v rdečih dresih.

Naj bo tako tudi v letošnji sezoni!

Jesenice:Cortina 8:4 (4:1, 2:1, 2:2)

V zadnji tekmi pred začetkom prvenstva je v Podmežaklju gostovala italijanska ekipa Cortina. V lepi tekmi so zmagali domači hokejisti, ki so še posebej v prvi polovici tekme igrali zelo solidno.

Jesenice II:Rotschitzen 14:2 (3:0, 6:0, 5:2)

Tudi druga ekipa Jesenic je prikazala dopadljivo in učinkovito igro. Avstrijski drugoligaš je bil popolnoma nadigran.

Jesenice:Milano(mladinci) 17:0 (4:0, 6:0, 7:0)

Mladinci Jesenic so visoko premagali mladince italijanskega prvoličnega Milana, ki jim niso bili dorasli kljub grobi igri.

Lokostrelstvo

Jeseniški lokostrelci so se v septembru udeležili naslednjih tekmovanj. 16. septembra so šli na Mednarodni FITA - STAR turnir v Maribor. Ob hudi konkurenci so bili doseženi naslednji rezultati: Prosto - članice 3. Marija Tomazin, člani 13. Peter Tomazin.

10. septembra so šli v Italijo na FITA mednarodno tekmo. Novonastali klub ARCESI FIAMMA DEL GEMONESE je organiziral svojo prvo tekmo. Vremenski pogoji so bili izredno težki, pihala je burja, vendar so se naši lokostrelci zelo dobro odrezali. Peter Tomazin je poleg 7. mesta dosegel najboljši rezultat kot tuji tekmovalci ter zato dobil poseben pokal. Ostali rezultati: Prosto - člani 17. Andrej Vister, članice 3. Marija Tomazin.

23. in 24. septembra je bilo v Bujah državno prvenstvo Jugoslavije v FITA disciplini. Vreme je bilo vroče in soparno, rezultati pa niso bili zadovoljujoči. Uvrstitve: Prosto - člani 31. Peter Tomazin, 36. Anton Avber, članice 6. Marija Tomazin, mladinci 7. Uroš Rozman.

S

Izredna serija Železarja

V 13. kolu gorenjske košarkarske lige je Železar gostil Lipo iz Voklega. Čeprav gostujoča ekipa ni med najmočnejšimi, vedno predstavlja neugodnega nasprotnika, saj doma po pravilu ne izgubljajo tekem.

Železarji so tekmo začeli zelo slabo in gostje so v 8. minuti že vodili z 18:9. Toda kot po pravilu so z boljšo obrambo zmanjševali razliko, tako da se je prvi polčas končal z neodločenim izidom (36:36). Tudi v drugem polčasu sta bili ekipi povsem enakovredni, dokler ni bil v 14. minuti zaradi pete osebne napake izključen najboljši gostujoči igralec Drenovec (pri rezultatu 56:55 za domače) in gostje kar štiri minute niso več dosegli koša. Rezultat na koncu je bil 80:59, kar je predvsem rezultat zadnjih minut, ko so se gostje že povsem predali.

Za Železarja so igrali: Henič (26 košev), Šterk (15), Domevšek (10), Subotič (9), Šmid in Vezosi (8), Pirih (3) in Iskra. O usodi Železarja v prihodnji sezoni bo odločal rezultat v zadnjem kolu z ekipo Elana v Begunjah. Tekma bo v petek, 29. septembra, ob 17. uri na igrišču pri osnovni šoli v Begunjah.

TK

Srečanje športnikov jeseniške občine 2. oktobra

V ponedeljek, 2. oktobra, bo ob 18. uri v dvorani gledališča Tone Čufar Srečanje športnikov jeseniške občine.

Za kulturni program bodo poskrbeli člani Plesnega orkestra pihalne godbe jeseniških železarjev pod vodstvom Francija Koširja.

ZTKO Jesenice bo ob tej priložnosti podelil bronaste, srebrne in zlate značke ter plakete športnikom, ki so v tekmovalni sezoni 1988/89 dosegli pomembnejše rezultate. Predloge za priznanja so posredovale osnovne športne organizacije.

Na prireditvi si bodo obiskovalci lahko ogledali tudi video posnetke Zimskih mladinskih iger Alpe-Adria, ki so bile organizirane spomladi v Kranjski Gori in na Jesenicah.

Obeta se lep večer, zato vas organizatorji vabijo, da si prireditev ogledate.

Namizni tenis

V prvem kolu uspešna le ženska ekipa

Članska ekipa Jesenic je v prvi tekmi I. A lige SRS nastopila v Kočevju proti ekipi Melamin. Čeprav je ekipa Kočevja veljala za velikega favorita, je komaj izvela tesen rezultat 5:4. Za Jesenice je bil dvakrat uspešen Željko Šmitran, po enkrat pa Zmago Pem in Robert Ferbežar. Presenetila pa je ženska ekipa v prvi tekmi I. A lige SRS. Gostovala je v Kranju, kjer je proti pričakovanju uspela zmagati s 6:3 in si s tem priborila prve točke. Tri zmage je zabeležila Milana Krmelj, dve Vanja Klemenc, eno pa Saša Lavtižar.

Ekipa Jesenice II-Murova je v tekmi I. B moške lige SRS gostovala v Izoli. Domača ekipa Izole je premagala s 7:2, zatem pa še ekipa Semele iz Kopra z

9:0. Za ekipo Murove so nastopili mladi jeseniški igralci - pionirji Vadjunec, Lipicer, Čop in Oblak.

Na Jesenicah je bil v nedeljo regijski kvalifikacijski turnir mladink Gorenjske za nastop na republiškem turnirju. Zmagala je Zdravka Soklič z Ljubnega, jeseniške igralke pa so dosegle naslednja mesta: Saša Lavtižar je bila četrta, Jana Cenček peta in Maša Sladič šesta.

V Kranju je bil istočasno enak turnir za mladince Gorenjske. Od 13 nastopajočih je bil najboljši Kranjčan Kelvišar, jeseniški igralci pa so dosegli naslednja mesta: Tomi Vadjunec četrto, Frelih z Murove peto, Teo Lipicer šesto itn.

S.

Razpis prvenstva Železarne v streljanju z zračno puško za leto 1989

Organizator prvenstva je komisija za športno rekreacijo, izvajalec pa Strelska družina Triglav Javornik-Koroška Bela; vodja tekmovanja bo Jože Kralj.

Tekmovanje v streljanju z zračno puško bo v prostorih Strelske družine Triglav Javornik-Koroška Bela (Restavracija Turist) po naslednjem razporedu:

torek, 17. oktober, od 16. do 20. ure;
sreda, 18. oktober, od 10. do 12. ure in od 16. do 20. ure;
četrtek, 19. oktober, od 16. do 20. ure;
petek, 20. oktober, od 10. do 12. ure in od 16. do 20. ure;

Tekmuje se po pravilih Strelske zveze Slovenije. Vsak strelec strelja 5 poizkusnih strelcev in 20 strelcev za oceno.

Moška ekipa šteje 5 strelcev, ženska pa 3 strelke. Število tekmovalcev je neomejeno.

Tekmuje se ekipno in posamezno. Uporablja se izključno puška strelske družine serijske izdelave.

Aktivni tekovalci in upokojeanci ZJ imajo pravico nastopa, vendar v posebni kategoriji.

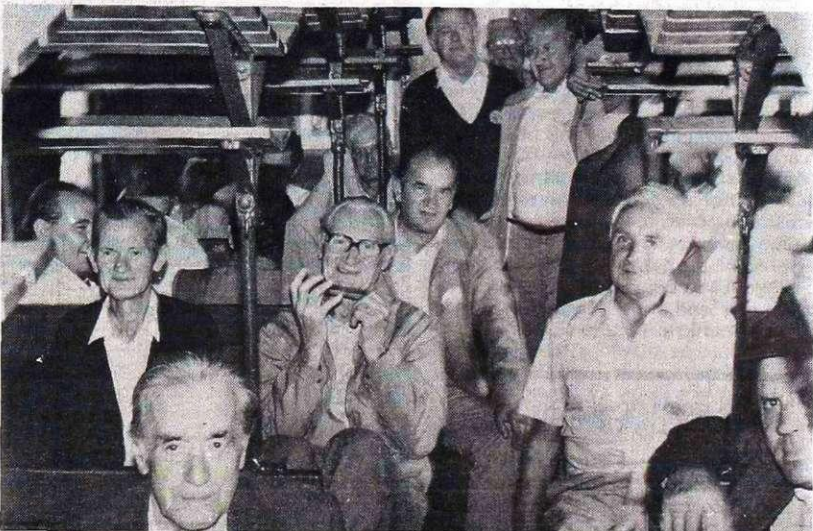
Prijave sprejema vodja tekmovanja na strelišču, kjer morate imeti s seboj izkaznico za vstop v Železarno ali vsaj vedeti svojo delavsko številko.

Tekmuje se na lastno odgovornost.

Niso pozabili na svoje bivše sodelavce

Ob stoletnici priključitve Železarne na državno železnico je sindikat Transporta v soboto, 23. septembra, organiziral za svoje upokojece zanimiv izlet z muzejskim vlakom. Izleta v Novo Gorico se je udeležilo okoli sto upokojecev. Bili so navdušeni, saj njihov bivši sindikat in vodstvo nista pozabila na njih.

Mira Kolenik

Med vožnjo ni bilo dolgčas

Počitek v Mostu na Soči

Prva tekma za državno prvenstvo

V petek, 29. septembra, ob 18. uri:

Jesenice:Olimpija

Kegljanje na ledu

Začela se je tudi sezona kegljačev na asfaltnih podlagah. Tekmovanja so pokazala, da če mislimo na Jesenicah obdržati stik s svetom, bomo v prihodnje morali razmišljati o asfaltnem igrišču za treniranje in tekmovanja.

Na zadnjih turnirjih v avgustu in septembru so jeseniški kegljači nastopili na že tradicionalnih mednarodnih turnirjih v Avstriji. Na turnirju ASOK sta sodelovali ekipi HV Jesenice in Gradbinca in v svojih skupinah dosegli 7. in 9. mesto.

Na četrtem turnirju treh dežel pa je ekipa HV Jesenice osvojila prvo mesto in to je bilo prvič, da je kaka jugoslovanska

ekipa osvojila prvo mesto na tem turnirju, kjer nastopata za vsako državo po dve moštvi. Hkrati je to tudi prijateljsko srečanje kegljačev Avstrije, Italije in Jugoslavije.

Na turnirju v Špitalu je ekipa Gradbinca osvojila drugo mesto zaradi slabšega količnika z istim številom kot prvouvrščena ekipa.

Na turnirju v Celovcu v organizaciji ekipe ER LIEND je 26. septembra ekipa HV Jesenice osvojila 6. mesto.

17. septembra pa je bil mednarodni turnir v organizaciji Celovške zveze za kegljanje na ledu, pod pokroviteljstvom Hladne valjarne Jesenice že tradicionalni peti turnir. Na njem so nastopala tri moštva z Jesenic in petnajst iz Avstrije. Tekmovalo se je v dveh skupinah. V skupini A sta Železar in Zadruga osvojila 7. in 8. mesto. V finalnem razigravanju prvih štirih moštev iz vsake skupine pa je ekipa HV Jesenice osvojila odlično tretje mesto.

Ekipa Hladne valjarne Jesenice se zahvaljuje vsem tistim, ki so pomagali pri izvedbi turnirja tako finančno kot s prevozom. Posebno to velja za obrat Hladne valjarne Jesenice.

M.L.

Rekreacijsko drsanje

V hali Podmežakla bo od petka, 6. oktobra, dalje od 20.30 do 22. ure rekreacijsko drsanje. Vstop bo možen samo z izkaznico o vstopu v Železarno.

Kam na rekreacijo (od 2. oktobra 1989 dalje)

ponedeljek

kegljanje na asfaltu: po razporedu;

torek

splošna rekreacijska vadba v telovadnici CSUI od 20. do 22. ure;

sreda

kegljanje na asfaltu: po razporedu;

interesna skupina košarka v telovadnici CSUI od 18. do 20. ure;

četrtek

splošna rekreacijska vadba v telovadnici CSUI od 20. do 22. ure;

petek

kegljanje na asfaltu: po razporedu;

interesna skupina odbojka v telovadnici CSUI od 20. do 22. ure;

rekreacijsko drsanje v hali pod Mežaklo od 20.30 do 22. ure.

Vstop dovoljen samo z izkaznico o vstopu v Železarno Jesenice.

Razpored kegljanja na asfaltu na kegljišču Podmežakla od 2. oktobra 1989 do 31. maja 1990

Dan — steza	ura 16.—17.	17.—18.	18.—19.	19.—20.	20.—21.	21.—22.
Ponedeljek						
1. steza		Komerciala	TPV	TPV	TPV	TPV
2. steza		Komerciala	CDV	CDV	CDV	CDV
3. steza		FRS	Valj. ž. in pr.	KSI	KSI	KSI
4. steza		FRS	Valj. ž. in pr.	Transport	Transport	Transport
Sreda						
1. steza			Družb. stand.	PVT	Livarna	Livarna
2. steza			Družb. stand.	PVT	HV Jesenice	HV Jesenice
3. steza			Energetika	Jeklovlek	Jeklarna 1	Jeklarna 1
4. steza			Energetika	Jeklovlek	Jeklarna 2	Jeklarna 2
Petek						
1. steza	Valj. blum. št.	Valj. blum. št.	Valj. blum. št.	Valj. deb. ploč.	Valj. deb. ploč.	Valj. deb. ploč.
2. steza	HV Bela	HV Bela	HV Bela	Elektrode	Elektrode	Elektrode
3. steza	Žebljarna	Žebljarna	Strojni ob.	Strojni ob.	Strojni ob.	Strojni ob.
4. steza	Žičarna	Žičarna	E-T-N	E-T-N	E-T-N	E-T-N

Upokojeanci Železarne Jesenice uporabljajo kegljišče vsak torek od 9. do 12. ure.